

διάλογοι καταλλαγής

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ★ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ ★ Αριθμ. Φύλλου 68
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ● GR - 73006 ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ

Η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης (ΟΑΚ) απευθύνει έκκληση για την ειρήνη και τη ζωή και ανακοινώνει τα ακόλουθα:

1. Μετέχει στην πανανθρώπινη αγωνία για τις επαπειλούμενες πολεμικές συρράξεις και στηρίζει, σε τοπικό επίπεδο, την δια ειρηνικού συλλαλητηρίου εκδήλωση των αισθημάτων του λαού μας.
2. Ως Ίδρυμα της Εκκλησίας, αφιερωμένο στον δίαλογο, θεωρεί ότι δεν έχουν εξαντληθεί οι δυνατότητές του για ειρηνική επίλυση του προβλήματος και προτρέπει σε συνέχισή του.
3. Συμμερίζεται και υπενθυμίζει την πάγια θέση του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου, ότι

*«κάθε πόλεμος στο όνομα της Θρησκείας
είναι πόλεμος κατά της Θρησκείας».*

4. Υπενθυμίζει επίσης την πολλαπλώς βεβαιωμένη εμπειρία της Ιστορίας, ότι καμία ύβρις δεν μένει τελικά ατιμώρητη, όσον ισχυρός και αν νομίζει πως είναι εκείνος που τη διαπράττει.
5. Επαναλαμβάνει, τέλος, παλαιότερη επισήμανσή της, ότι μια ΕΥΡΩΠΗ ασπόνδυλη και ετεροκίνητη, ούτε τον εαυτό της μπορεί να βοηθήσει, ούτε άλλους.

ΟΑΚ, 13. Φεβρουαρίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

foris
+ Ο Κισάμου και Σελίνου
Ειρηναίος

Ο ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

foris
Αλέξ. Κ. Παπαδερός

«We must make clear to the Germans that the wrong for which their fallen leaders are on trial is not that they lost the war, but that they started it. And we must not allow ourselves to be drawn into a trial of the causes of the war, for our position is that no grievances or policies will justify resort to aggressive war. It is utterly renounced and condemned as an instrument of policy.»

U.S. Supreme Court Justice Robert L. Jackson, Chief U.S. Prosecutor
at the Nuremberg Tribunals, August 12, 1945.

Πρέπει να κάνουμε σαφές στους Γερμανούς, ότι το κακό, για το οποίο δικάζονται οι εκπεσόντες αρχηγοί τους, δεν είναι το ότι έχασαν τον πόλεμο, αλλά το ότι τον άρχισαν. Και δεν πρέπει να παρασυρθούμε σε αντιδικία όσον αφορά στις αιτίες του πολέμου. Θέση μας είναι πως δεν υπάρχουν δοκιμασίες ή πολιτικές καταστάσεις, που να δικαιολογούν προσφυγή σε επιθετικό πόλεμο. Τον απορρίπτουμε παντελώς και τον καταδικάζουμε ως μέσον πολιτικής. - (Ελεύθερη μετάφραση, ΟΑΚ).

Robert L. Jackson, Μέλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Η.Π.Α.

Κύριος Εισαγγελέας των Η.Π.Α.

στη Δίκη της Νυρεμβέργης, 12 Αυγούστου 1945

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Α' ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2003

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

1727 6. Υποδοχή του νέου έτους

Ο Δήμος Κολυμπαρίου και η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης (ΟΑΚ), συνεχίζοντας καθιερωμένη παράδοση, οργανώνουν τελετή από κοινού υποδοχής του νέου χρόνου. Ψάλλεται το Απολυτίκιον της εορτής και ακολουθούν τα Κάλαντα από το Δημοτικό Σχολείο Κολυμπαρίου, με τη φροντίδα του Διευθυντή του *Ιωάννη Μαυρομιάτη*. Ο Πρόεδρος της ΟΑΚ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισιάμου και Σελίνου *Ειρηναίος* δίδει σε όλους την ευλογία και την ευχή του. Ακολουθεί χαιρετισμός από τον νέο Δήμαρχο Κολυμπαρίου *Εμμ. Ροσμαρή*, κοπή της Αγιοβασιλόπιτας της ΟΑΚ και απονομή των επαίνων του Δήμου σε μαθητές του Λυκείου Κο-

λυμπαρίου, που εισήλθαν σε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. Στη συνέχεια το ΑΡΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ, που ήλθε και πάλι από την Αθήνα με την ευγενική φροντίδα του άξιου Σελινιώτη *Θ. Σηφάκη* και με Διευθυντή της πολυμελούς Χορωδίας τον *Γ. Κακίση*, αποδίδει τραγούδια από όλη την Ελλάδα. Η εορτή ολοκληρώνεται με κοινό δείπνον αγάπης.

Ο νέος Δήμαρχος Κολυμπαρίου *Εμμ. Ροσμαρή* απευθύνει χαιρετισμό.

18.-19. Εορτή του Αγίου Μακαρίου

Με την ευκαιρία της εορτής του Αγίου Μακαρίου του Αιγυπτίου (19.Ιανουαρίου) τελέσθηκε ο Εσπερινός στο «ΚΑΘΙΣΜΑ» του Αγίου βορείως της ΟΑΚ. Την επομένη, ημέρα της εορτής, τη θεία Λειτουργία ετέλεσε ο αδελφός της Ι.Μονής Γωνιάς Αρχιμ. *Αντώνιος Ρενιέρης*.

Η διαμόρφωση του σπηλαιού σε ναό, αφιερωμένο στον Άγιο Μακάριο, αποτελεί έκφραση της προς αυτόν μεγάλης ευγνωμοσύνης της ΟΑΚ για το γεγονός, ότι το πρόγραμμα του Ιδρύματος «ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΠΡΟΣ ΠΡΟΣΩΠΟΝ», που είναι βασισμένο σε απόφθεγμα του μεγάλου διδασκάλου της ερήμου, ευλογήθηκε πλουσίως με τη συμμετοχή σ' αυτό 230 καλλιτεχνών από όλες τις ηπείρους, που πρόσφεραν συνολικά 350 έργα τους στην ΟΑΚ, δωρεάν, όλα εμπνευσμένα από την περί κλάσεως διήγηση του Αγίου.

Μαθητές της Εκκλησιαστικής Σχολής Κρήτης ψάλλουν στο Κάθισμα του Αγ. Μακαρίου

20. Γ' και Δ' τάξεις του Δημοτικού Σχολείου Κολυμπαρίου.

23. Α' και Β' τάξεις του Ιου Δημοτικού Σχολείου Χανίων.

1728 26. Ο ναός της Ενορίας

Σύναξη της Ενορίας Κολυμπαρίου, με σκοπό να γνωρίσει το εικονοστάσι του νεότευκτου ναού της Ενορίας, ο οποίος είναι αφιερωμένος στην Αγία Μαρίνα. Η εκδήλωση συνδυάστηκε με την κοπή της Αγιοβασιλόπιτας από τον Σεβασμ. Μητροπολίτην Κισιάμου και Σελίνου *Ειρηναίον*, ο οποίος συνόδευσε τις ευλογίες του με πατρικές νουθεσίες προς τα μέλη της Ενορίας. Με την προβολή διαφανειών, που ετοίμασε ο *Νικήτας Παπαδογιαννάκης*, υπεύθυνος ηλεκτρονικών της ΟΑΚ, ο εφημέριος της Ενορίας *αιδεσιμ. Διονύσιος Νταουντάκης* ερμήνευσε την καλλιτεχνική μορφή και το λειτουργικό και συμβολικό - πνευματικό νόημα του συνόλου και των λεπτομερειών του τέμπλου. Στις εικόνες αναφέρθηκε η *Αγιογράφος Χριστίνα Βακάκη*. Χαιρετισμόν απηύθυνε και ο *ξυλογλύπτης Γεώργιος Φουντουλάκης*. Στη συνέχεια ο *Αλεξ. Παπαδερός* προέβαλε διαφάνειες από το πρόσφατο ταξίδι του στη Μόσχα (σελ. 677).

1729 30. ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΕΤΑΙΡΟΥ

Με την ευκαιρία της εορτής των Τριών Ιεραρχών, η δεξίωση που παραθέτει ετησίως η Ι.Μητρόπολη Κισιάμου και Σελίνου στους εκπαιδευτικούς, συνδυάστηκε με την τελετή ανακηρύξεως σε ΕΤΑΙΡΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ του *Ελευθερίου Οικονόμου*, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Κρήτης και Προέδρου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), τον οποίον εξέλεξε στο αξίωμα αυτό το Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΑΚ, αποδεχόμενο ομοφώνως πρόταση του Γεν. Διευθυντού *Αλεξ. Κ. Παπαδερού*. Μετά την εγκάρδια και μεστή σε πνευματικά μηνύματα προσφώνηση του Σεβασμ. *Ειρηναίου* έγινε η ανάγνωση των σχετικών πράξεων και η επίδοση του Διπλώματος και του ΧΡΥΣΟΥ ΕΜΒΛΗΜΑΤΟΣ της ΟΑΚ από τον Πρόεδρον αυτής. Ακολούθησε παρουσίαση του *Ε. Οικονόμου* από τον Γεν. Διευθυντή και ομιλία του τιμωμένου με θέμα:

«ΓΝΩΣΕΣΘΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙ ΥΜΑΣ -

Πίστη και γνώση στην εποχή της τεχνολογικής έκρηξης». Η τελετή έκλεισε με χαιρετισμό του Νομάρχου Χανίων *Γ. Κατσανεβάκη*, Αντιπροέδρου του Δ.Σ. της ΟΑΚ. Ακολούθησε γεύμα προς τιμήν του νέου Εταίρου.

Φ Ε Β Ρ Ο Υ Α Ρ Ι Ο Σ

1730 7. - 9. Α' Παγκρήτιο Συνέδριο Εθνικών Κληροδοτημάτων

Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, που είναι και αυτή Κοινωφελές Καθίδρυμα, οργάνωσε το πρώτο αυτό συνέδριο Εθνικών Κληροδοτημάτων, που ήταν πιθανώς και το πρώτο επί του αντικειμένου αυτού συνέδριο από συστάσεως του νεοελληνικού Κράτους. Έλαβαν μέρος εκπρόσωποι και διαχειριστές Κληροδοτημάτων, Ιδρυμάτων και λοιπών κοινωφελών περιουσιών, κρατικοί λειτουργοί και άλλα αρμόδια πρόσωπα από όλη την Κρήτη. Κατά την καταληκτική συνεδρία ο Γεν. Διευθυντής της ΟΑΚ ανέγνωσε τη σύνοψη των Πορισμάτων, που είχε συντάξει, τα οποία δημοσιεύονται στη συνέχεια, όπως διαμορφώθηκαν κατά τη συζήτηση και ψηφίσθηκαν από τους συνέδρους.

1731 18. Ασφαλείς Ολυμπιακοί Αγώνες

Ημερίδα με το προσωπικό των Αστυνομικών Τμημάτων Βουκολιών και Κισάμου. Ειδικευμένοι αξιωματικοί αναφέρονται σε θέματα και μέτρα ασφαλείας κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Σε σύντομο χαιρετισμό του ο Γεν. Δ/ντής της ΟΑΚ εξήρε τη σημασία τελέσεως των Αγώνων στη γενέτειρά τους χώρα μας, καθώς και το πνεύμα της Ολυμπιακής Εκεχειρίας, για την οποία η ΟΑΚ έχει ανοίξει βιβλίο, στο οποίο καλούνται να συνυπογράψουν όσοι μετέχουν στις εκάστοτε εκδηλώσεις του Ιδρύματος.

- 11. Αξιωματικοί και Σπουδαστές της Σχολής Εφεδρων Αξιωματικών Πεζικού (ΣΕΑΠ) από το Ηράκλειο, ακολουθώντας πάγια παράδοση, επισκέπτονται την ΟΑΚ και ενημερώνονται από τον Γεν. Διευθυντή για το έργο της και λαμβάνουν το γεύμα τους στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος.
- 12. Δημοτικό Σχολείο Πλατάνου.
- 15. Μαθητές του Κατηχητικού της Ενορίας Αγίου Παντελεήμονος Μακρού Τοίχου Χανίων.

1732 28. 2-1. 3 Η Ορθοδοξία χθες και σήμερα

Ειδικό πρόγραμμα με ομάδα σπουδαστών από το Κολλέγιο Concordia της Αμερικής. Υπεύθυνοι της ομάδας ήταν οι Καθηγητές του Κολλεγίου *James Aageson* και ο *Gerald van Amburg*. Τα μαθήματα εδίδαξαν ο *Αλέξ. Παπαδερός* και η *Εμμ. Λαρεντζάκη*. Στην Ι. Μονή Χρυσοπηγής είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν όψεις του ορθόδοξου μοναχικού βίου και να ενημερωθούν για τις βιολογικές καλλιέργειες.

Μ Α Ρ Τ Ι Ο Σ

1733 16. ΚΥΡΙΑΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ- Η ΠΡΩΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΟΑΚ

Η Κυριακή της Ορθοδοξίας έχει καθιερωθεί και ως επίσημη εορτή της Ορθόδοξου Ακαδημίας Κρήτης. Φέτος, μετά την Αρχιερατική θ. Λειτουργία στην Ι. Μονή Γωνιάς, προεξάρχοντας του Σεβασμ. *Ειρηναίου* και τη λιτάνευση των ι. Εικόνων (εντός του καθολικού της Μονής, λόγω κακοκαιρίας), ακολούθησε η καθιερωμένη τελετή στη Μεγάλη Αίθουσα της ΟΑΚ, κατά την οποία έγινε η ανακήρυξη της *Μαρίνας Λαμπράκη - Πλάκα* σε Μέλος (ΕΤΑΙΡΟΝ) της Ορθόδοξου Ακαδημίας Κρήτης. Τη σχετική ομόφωνη απόφαση είχε λάβει το Διοικ. Συμβούλιο του Ιδρύματος ύστερα από πρόταση του Γεν. Διευθυντού. Στην κατάμεστη Αίθουσα ο εκπρόσωπος της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου Κρήτης στο Συμβούλιο της ΟΑΚ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου *Ειρηναίος* ανέγνωσε το Δίπλωμα της ανακηρύξεως, το οποίον επέδωσε στην τιμωμένη ο Πρόεδρος της ΟΑΚ Σεβασμ. Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίος*. Το ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΜΒΛΗΜΑ επέδωσε ο Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Νομάρχης Χανίων *Γ. Κατσανεβάκης*. Ακολούθησε αναφορά του *Αλέξ. Παπαδερού* στο πρόσωπο και το έργο της *Μαρίνας Λαμπράκη - Πλάκα*, η οποία είναι η πρώτη γυναίκα, που εντάσσεται στη χορεία των ΕΤΑΙΡΩΝ της ΟΑΚ και η οποία, αφού εξέφρασε θερμές ευχαριστίες για την τιμή που έγινε στο πρόσωπό της, ανέπτυξε το θέμα:

«Ο ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ - Η ΘΕΙΑ ΡΟΥΣΑΚΗ ΩΣ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ»

Η τελετή έκλεισε με χαιρετισμό του Νομάρχου Χανίων *Γ. Κατσανεβάκη*, Αντιπροέδρου του Δ.Σ. της ΟΑΚ. Ακολούθησε το παραδοσιακό εόρτιο γεύμα.

1734 18.-28. Ζώσα Ορθοδοξία

Ομάδα κληρικών της Ευαγ. Εκκλησίας της Βαναρίας παρακολούθησε μαθήματα εισαγωγής στην Ιστορία, τη Θεολογία και τη ζωή της Ορθοδοξίας και ξεναγείται στο Κάθισμα του Αγ. Μακαρίου, στο Αγιογραφείο ΟΑΚ, στην Ι.Μονή Χρυσοπηγής (όπου προσφέρεται και η πάντοτε πρόθυμη φιλοξενία), στον Ι.Ναό Μεταμορφώσεως και Παναγίας Μυρτιδιώτισσας στον Πλάτανο Κισάμου (δεξίωση από γυναίκες της Ενορίας), στα Φαλάσαρνα, στο Ευρωμεσογειακό Κέντρο Νεότητας (Παράρτημα της ΟΑΚ), στην Ενορία Αγίας Μαρίνας Κολυμπαρίου, στους παλαιούς ι. Ναούς Αγ. Στεφάνου και στη Ροτόντα, στην Ι. Μονή Γωνιάς (όπου, ύστερα από σχετική προετοιμασία, παρακολούθησαν την ακολουθία του Ακαθίστου Ύμνου), σε ναούς της πόλεως Χανίων και της επαρχίας Αποκορώνου.

- 27. 2ο Δημοτικό Σχολείο Γαλατά. Συμφωνείται η συμμετοχή του Σχολείου στο πρόγραμμά μας ΚΡΗΤΗ 2020.
- 27. Αξιωματικοί και Σπουδαστές της Σχολής Εφεδρων Αξιωματικών Πεζικού.
- 27. Επίσκεψη του Διοικητή του Β' Σώματος Στρατού Αντιστρατήγου *Νικολάου Ντούβα*, του νέου Διοικητή της V. Μερραρχίας Κρήτης Ταξίαρχου *Μανούσου Πολέντα* και του Διοικητή της Α' Μοίρας Αλεξιπρωτιστών (Μάλεμε) Αντισυνταγματάρχου *Στέλιου Μπικάκη*. Στο γεύμα που ακολούθησε ο *Αλέξ. Παπαδερός* συζήτησε με τους παραπάνω αξιωματικούς, μεταξύ άλλων, θέματα σχετικά με το μέλλον της παραπάνω Μονάδας και του περιγυρού της, που είναι ιδιαίτερου ιστορικού ενδιαφέροντος για την Κρήτη.
- 28. Ενορία Στύλου Αποκορώνου με συνοδό τον Εφημέριο π. *Ευτύχιο Πετράκη*. Ο Γεν. Δ/ντής ενημέρωσε τα μέλη της Ενορίας για το έργο του Ιδρύματος και υπογράμμισε τη θέση των λαϊκών στην ενοριακή ζωή και την ευθύνη τους για την οικοδόμη του σώματος του Χριστού.

Ο Στρατηγός *Ν. Ντούβας* και ο Διοικητής της 5ης Μερραρχίας Ταξίαρχος *Μ. Πολέντας*

1735 28./3 - 4./4 Κρητική διαίτα

Ομάδα από τη Γερμανία με συνοδό τον σκηνοθέτη και τηλεοπτικό παραγωγό *Werner Feidt*, γνωστό για τη συμπάθειά του προς τον ελληνορθόδοξο κόσμο και την παραγωγή σημαντικών ταινιών για την Ορθοδοξία και την Κρήτη και την προβολή τους από τηλεοπτικούς σταθμούς της Γερμανίας και άλλων χωρών. Με τη βοήθεια των εργαζομένων στην κουζίνα της ΟΑΚ *Ναυσικάς Πατεράκη* και *Ιωάννη Κασιφαράκη* τα μέλη της Ομάδας γνωρίζουν την κρητική διαίτα, με έμφαση στη σημασία του ελαιολάδου.

30. Τα 160 παιδιά με νοητική στέρση, που πήραν μέρος στους πανελληνίους αγώνες κολύμβησης, που έγιναν στα Χανιά με φροντίδα της Ελληνικής Ομοσπονδίας SPECIAL OLYMPICS, σε συνεργασία με τον Ναυτικό Όμιλο Χανίων, επισκέπτονται την ΟΑΚ με τους συνοδούς τους και γευματίζουν μαζί μας.

Σύνοψη Πορισμάτων του συνεδρίου 1730

Το Α' Παγκρήτιο Συνέδριο Εθνικών Κληροδοτημάτων που οργάνωσε η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης (ΟΑΚ) υπό την αιγίδα και με την ευγενή χορηγία της Περιφέρειας Κρήτης, πραγματοποιήθηκε στην έδρα του κοινωφελούς τούτου Ιδρύματος, στο Κολυμπάρι Χανίων, από 7 μέχρι 9 Φεβρουαρίου 2003 σύμφωνα με το Πρόγραμμα, όπως αυτό διαμορφώθηκε τελικά. Έλαβαν μέρος περίπου 60 συνέδριοι. Μεταξύ αυτών ήταν ο Πρόεδρος της ΟΑΚ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίος, εμπνευστής και Πρόεδρος πολυαριθμών ευαγών Ιδρυμάτων και καινοτόμων πρωτοβουλιών κοινωνικής προσφοράς και ανάπτυξης, ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Ιεραπότνης και Σητείας Ευγένιος, ο Πάρεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικόλαος Μουδάτσος (Πρόεδρος του Συμβουλίου Κληροδοτημάτων της Περιφέρειας Κρήτης και μέλη του Συμβουλίου τούτου), ο Νομάρχης Χανίων Γ. Κατσανεβάκης, ο Πρόεδρος του Περιφερειακού Συστήματος Υγείας Κρήτης Βασίλειος Μπαρδής, ο Δήμαρχος Σφακίων Σήφης Λύκος, η εκ των στελεχών του Γραφείου του Πρωθυπουργού για θέματα ποιότητας ζωής Μαρίνα Φαινέκου, ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Διοίκησης Περιφέρειας Κρήτης Σπύρος Παπαδόπουλος και στελέχη της Διεύθυνσης, η Προϊσταμένη της Οικονομικής Επιθεωρήσεως Κρήτης Ελένη Ζαχαράκη, εκπρόσωποι άλλων κρατικών Υπηρεσιών, Εθνικών Κληροδοτημάτων, Ιδρυμάτων και λοιπών κοινωφελών φορέων της Κρήτης.

Τις εργασίες του Συνεδρίου συντόνισε ο Γεν. Διευθυντής της Ορθόδοξος Ακαδημίας Αλέξανδρος Παπαδερός. Στην εναρκτήρια εισήγησή του αναφέρθηκε στους στόχους του Συνεδρίου και εξέφρασε ευχαριστίες προς τον Γεν. Γραμματέα της Περιφέρειας Κρήτης Αθανάσιο Καρούντζο, ο οποίος ενθάρρυνε εξ αρχής την ιδέα συγκλήσεως του Συνεδρίου. Έκτακτο πρόβλημα που προκλήθηκε από την κακοκαιρία, παρεμπόδιζε τη συμμετοχή του την τελευταία στιγμή. Αφού άκουσαν τους χαιρετισμούς και τις εισηγήσεις σύμφωνα με το Πρόγραμμα και ενημέρωσαν αλλήλους για τις δραστηριότητες των Υπηρεσιών, των Εθνικών Κληροδοτημάτων, Ιδρυμάτων και λοιπών κοινωφελών φορέων που εκπροσωπούσαν, οι συνέδριοι, ύστερα από εκτενή συζήτηση και ομόφωνη απόφαση, συνομίζονται ως ακολούθως μερικά από τα πορίσματα του συνεδρίου:

1. Θεωρούν ότι το Συνέδριο ήταν επίκαιρο, αναγκαίο και χρήσιμο και συμφωνούν να επιδιωχθεί από κοινού συνέχιση του έργου που εγκαταστάθηκε με το πρώτο αυτό Συνέδριο.

2. Εκφράζουν τις ευχαριστίες αυτών προς την Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης για την πρωτοβουλία συγκλήσεως και τη διεξαγωγή αυτού του Α' Παγκρήτιου Συνεδρίου Εθνικών Κληροδοτημάτων, καθώς και προς την Περιφέρεια Κρήτης για τη στήριξη της προσπάθειας.

3. Χαιρετίζουν την πρόσφατη μεταβίβαση στην Περιφέρεια αρμοδιοτήτων για τα Εθνικά Κληροδοτήματα και εκφράζουν την ελπίδα, ότι θα διευκολυνθούν έτσι νέες σχέσεις μεταξύ των Κληροδοτημάτων και των κρατικών Υπηρεσιών, προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του εποπτικού και ελεγκτικού έργου του Κράτους, αλλά και της διαλογικής αναστροφής αυτού με τους υπεύθυνους των κοινωφελών φορέων και τούτων προς αλλήλους, με στόχο τη βελτίωση

της προσφοράς προς το κοινωνικό σύνολο.

4. Άκουσαν με ικανοποίηση την ανακοίνωση, ότι έχει ετοιμασθεί σχέδιο νέου νόμου (Κώδικα) Εθνικών Κληροδοτημάτων. Θεωρούν ότι είναι εύλογη η επιθυμία και αξίωση των εκπροσώπων των Κληροδοτημάτων, να παρασχεθεί σε αυτούς η δυνατότητα για μελέτη του νομοσχεδίου και έκφραση γνώμης πριν από την κατάθεσή του για ψήφιση. Η γνώση του αντικειμένου και η μακρόχρονη εμπειρία δεν κρίνεται χρήσιμο να αγνοηθεί.

5. Ειδικότερα, οι εκπρόσωποι των Κληροδοτημάτων διατυπώνουν ομόφωνα την ευχή, ο νέος νόμος να λάβει πρόνοια για ζητήματα, όπως τα παρακάτω εντελώς ενδεικτικώς αναφερόμενα:

α) Πλήρης απαλλαγή των Εθνικών Κληροδοτημάτων και λοιπών κοινωφελών Καθιδρυμάτων και δωρεών από φορολογικές επιβαρύνσεις. Οι προς το κοινωνικό σύνολο προσφερόμενες υπηρεσίες τους απαλλάσσουν την Πολιτεία από τις αντίστοιχες δαπάνες και μέριμνες. Γι' αυτό και επιβάλλεται αφ' ενός η στήριξη του έργου τούτου και η μη αποθάρρυνση, αλλ' αντιθέτως η τόνωση της εξαιρετώσεως και της εθελοντικής διακονίας και προσφοράς.

β) Να γίνει ειδική νομοθετική πρόβλεψη για τη διεύρυνση της σύνθεσης του Περιφερειακού Συμβουλίου Εθνικών Κληροδοτημάτων, προκειμένου να συμμετέχουν ως μέλη του εκπρόσωποι της Περιφέρειας και των Κληροδοτημάτων. Επιπλέον, να εναρμονισθεί η νομοθεσία, ώστε η προστασία της περιουσίας των Εθνικών Κληροδοτημάτων να είναι η αυτή με την προστασία των δημοσίων κτημάτων.

γ) Η Πολιτεία, κατά τη διαμόρφωση δομών και πολιτικών κοινωνικής δικαιοσύνης, πρόνοιας, αρωγής και πολιτιστικής ανάπτυξης είναι ανάγκη να βρίσκεται σε οργανική συλλειτουργία με την Εκκλησία, την Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού και τους λοιπούς φορείς κοινωφελούς και εθελοντικής δράσης. Εν όψει μάλιστα των νέων προκλήσεων και αναγκών, η αποδυνάμωση του πνεύματος της συναλληλίας στη σχέση της Πολιτείας προς την Εκκλησία, τα Εθνικά Κληροδοτήματα και άλλους φορείς εθελοντικής και κοινωφελούς προσφοράς μόνο ζημία στην κοινωνική συνοχή και την προαγωγή της ποιότητας της ζωής του λαού μπορεί να προκαλέσει.

ε) Θεωρείται αναγκαία η διευκόλυνση των Εθνικών Κληροδοτημάτων και λοιπών κοινωφελών φορέων προς έγκαιρη και επαρκή πληροφόρηση για κρατικά και κοινοτικά προγράμματα και υποβοήθηση της πρόσβασης σε αυτά.

στ) Η Περιφέρεια Κρήτης, σε συνεργασία με τα Ιδρύματα, καλείται να προωθήσει την καλύτερη οργάνωση και μηχανογράφηση αυτών.

ζ) Οποιοσδήποτε σχεδιασμός ή πολιτική για τα Εθνικά Κληροδοτήματα δεν μπορεί να έχει αποτελεσματικότητα, χωρίς πλήρη καταγραφή των περιουσιακών και λοιπών στοιχείων αυτών. Καλείται γι αυτό η Περιφέρεια Κρήτης, να επιτελέσει το έργο τούτο το ταχύτερο δυνατόν, σε συνεργασία με τα Κληροδοτήματα.

6. Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης παρακαλείται να συντονίσει την επόμενη σύναξη των Κληροδοτημάτων σε εύλογο χρόνο.

ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΗ

Λυπούμαι γιατί δεν μπορώ να μιλήσω όπως πρέπει, επειδή σήμερα το πρωί πέθανε ο αδελφός μου. Σκέφθηκα να μην έλθω καθόλου. Είναι ακήδευτος ακόμη. Αλλά είπα, έχουμε καλέσει τους ανθρώπους. Είναι η ημέρα αυτή και η εορτή. Ήθελα να σας καλωσορίσω όλους και να ευχηθούμε, η μνήμη, το κύρος και η προσευχή των Μεγάλων Ιεραρχών να φωτίζουν την εποχή μας, όπως εφώτισαν και τη δική των εποχή. Διότι οι εποχές είναι παράλληλες. Έχουν περίπου την ίδια τύχη. Τότε ο Χριστιανισμός έβγαινε από την αρχαία ειδωλολατρία. Προσπαθούσε να οικοδομήσει τον νέο κόσμο που έφερνε. Στην εποχή μας ο Χριστιανισμός αντιμετωπίζει μια νέα ειδωλολατρία. Έχει παραμεριστεί από τους δρόμους της ζωής, όπου κινείται σήμερα η ανθρωπότητα. Βεβαίως έχουμε τις Εκκλησίες μας. Αλλά εκεί που κρίνεται η μοίρα του κόσμου δεν μπορούμε δυστυχώς να έχουμε την επίδραση που χρειάζεται. Γι' αυτό λέω ότι είναι παράλληλες εποχές και χρειάζεται λοιπόν να κάνουμε ό,τι έκαμαν εκείνοι τότε.

Μαζί με το Απολυτίσιο που ψάλαμε προηγουμένως θα ήθελα να διαβάσω ένα μικρό προσόμοιο του Εσπερινού, που δείχνει πώς η Εκκλησία είχε τότε αξιολογήσει το έργο των και την προσφορά των: «Τῆς Τριάδος οἱ πρόμαχοι, εὐσεβείας οἱ πρόβουλοι, οἱ μετὰ τοὺς δώδεκα τρεῖς Ἀπόστολοι, οἱ ἔξ Ἑδέμ ἀναβλύζοντες τὸ ζῶν ὕδωρ ποταμοί, καὶ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ζωηρότως ποτίζοντες θείοις ρείμασι, τὰ μεγάλα στοιχεῖα, τὰ τὴν πίστιν ὡσπερ κτίσιν συνιστῶντα, ἀξιοχρέως τιμάσθωσαν».

Δεν θα μιλήσουμε βιογραφικά για το τί έκαμαν εκείνοι οι Μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας. Ήταν Θεολόγοι και Κοινωνιολόγοι και Παιδαγωγοί και κήρυκες και επιστήμονες και έκαμαν το θαυμάσιο έργο τους στην εποχή τους. Δηλαδή τη συνάντηση της ελληνικής παιδείας και της χριστιανικής πίστης. Είναι γνωστό, ότι ο Χριστιανισμός στην αρχή καταδιώχθηκε από τους Εβραίους και τους εθνικούς, ας πούμε από τους παππούδες μας, τους Έλληνες και άλλους. Χριστιανοί πάλι έλεγαν, δεν θέλουμε να έχουμε καμιά σχέση με τους Έλληνες, τους ειδωλολάτρες. Υπήρξε έτσι μια αντίθεση ανάμεσα στους δυο κόσμους. Οι Έλληνες λόγιοι κατηγορούσαν τους Χριστιανούς, εκείνοι τους απεστρέφοντο. Ύστερα ήλθαν μερικοί άνθρωποι λογικοί της Εκκλησίας, οι Πατέρες αυτοί και άλλοι, που είπαν: Σταθείτε! Πρέπει να εξετάσουμε, να δούμε αν όλη η αρχαία παιδεία είναι άχρηστη. Έκαμαν αυτή τη διάκριση και είπαν, έχουμε την πίστη μας, αλλά δεν μπορούμε να απορρίψουμε όλη την αρχαία παιδεία. Όλη την αρχαία σοφία. Θα κάνουμε επιλογή, να δούμε τι μπορούμε να παίρνουμε και τί όχι. Είναι γνωστή η παρατήρηση του Αγίου Βασιλείου πως οι μέλισσες ξέρουν ενστικτωδώς ποιά άνθη έχουν δηλητήριο και

ποιά δεν έχουν. Έτσι καταλαβαίνουν και πάνε σε αυτά που έχουν το μέλι και όχι το δηλητήριο. Το ίδιο πρέπει να κάνουμε και εμείς οι Χριστιανοί. Έτσι αυτοί οι μεγάλοι σοφοί ετοίμασαν τη γέφυρα, τη σύζευξη, τη σύνδεση χριστιανικής πίστεως και παιδείας της εποχής εκείνης. Και έθεσαν την πνευματική βάση, πάνω στην οποία στηρίχθηκε κατόπιν ο μεγάλος ελληνοχριστιανικός πολιτισμός στην Ανατολή, στην Ορθόδοξη Εκκλησία, αλλά και στη Δύση με επίδραση της Ρώμης.

Λοιπόν, αυτό ήταν έργο των Μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας, η σύζευξη κοσμικής σοφίας και χριστιανικής πίστης. Ειρηνεύσαν τα πράγματα και διαμορφώθηκε ο πολιτισμός της Ορθοδοξίας, ο ελληνοχριστιανικός πολιτισμός. Δεν ξέρω γιατί σήμερα δεν θέλουν να το λένε αυτό οι άνθρωποι. Έλληνες λόγιοι, διανοούμενοι, το αποφεύγουν. Και όμως είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορούμε να την παραγνωρίζουμε, να την αποφεύγουμε. Άλλωστε, ό,τι έχουμε σήμερα ως πολιτισμό στη ζωή μας, αυτός είναι ο πολιτισμός της Εκκλησίας, της Ανατολικής Ορθοδοξίας. Αν αφαιρέσουμε την εορτή που έχουμε σήμερα, τις εορτές, τις Κυριακές, το Πάσχα, τα Χριστούγεννα, τον Γάμο, τη Βάπτισμα κ.ά., θα μας μείνουν μόνο τα αυτοκίνητα και τα ψυγεία. Ο πραγματικός πολιτισμός είναι αυτό που έχει η Εκκλησία.

Το μήνυμα και το ερώτημα των Τριών Πατέρων της Εκκλησίας είναι, τί θα κάνουμε εμείς σήμερα. Ο κόσμος είναι σε κρίση. Ο πολιτισμός σε κρίση, η οικονομία, η οικογένεια, η παιδεία, όλα σε κρίση. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν την κρίση μόνο με τα χρήματα. Δεν λύνονται έτσι αυτά τα προβλήματα. Οι αληθινοί πολιτισμοί κρίνονται με αξίες ηθικές και πνευματικές. Το μήνυμα των Πατέρων είναι να συζητήσουμε σήμερα οι Έλληνες, οι Χριστιανοί λόγιοι, ιερομόνοι και μη, με τη γνώση, με την επιστήμη της εποχής μας. Για να δούμε, αν θα μπορούσαμε να κάνουμε μια νέα σύνδεση, μάλιστα καθώς ξέρομε, ότι η γνώση έγινε σήμερα και απειλητική. Φοβερίζει τον άνθρωπο. Κατασκεύασε την επιστήμη του και αυτή τον πολεμά, τον απειλεί, όταν κάνει κακή χρήση της, όπως έχουν προειδοποιήσει μεγάλοι Φυσικοί και άλλοι σοφοί. Πρέπει να υπάρχει ένας ηθικός κώδικας, ο οποίος να ορίζει τί συμφέρει και τί όχι.

Αυτό λοιπόν είναι το μήνυμα της ημέρας. Και χαίρω πάρα πολύ, που στη συνάντησή μας απόψε έχουμε έναν εκπρόσωπο των φυσικών επιστημών, τον κ. Οικονόμου, ο οποίος θα μας πει, πώς εκείνος βλέπει ότι είναι δυνατόν μέσα στην πολυμέτρια αυτή της σημερινής γνώσης να βρεθεί ένας τρόπος να συναντηθούν πάλι πίστη και γνώση.

(Από την προσφώνηση του Σεβασμ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίου*)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Προσφώνηση Αλεξ. Κ. Παπαδερμού

Όπως γνωρίζουν πολλοί από σας, ο Σεβασμ. Μητροπολίτης μας Κισάμου και Σελίνου κ. Ειρηναίος έχει καθιερώσει από ετών μια προσωπική επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς στην περιοχή της Μητροπόλεως μας και ένα γεύμα αγάπης, την ημέρα αυτή των Τριών Ιεραρχών, προστατών της Παιδείας μας και των Γραμμάτων.

Φέτος κρίθηκε να κληθούν και εκπαιδευτικοί εκτός της περιοχής της Μητροπόλεως, αλλά και άλλοι άνθρωποι σε μια συνάντηση στο Ίδρυμα αυτό της Εκκλησίας, στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης, σε συνδυασμό με την τελετή ανακηρύξεως ενός νέου Εταίρου του Ίδρύματος. Σε μια τελετή τιμής και ευγνωμοσύνης προς τον δάσκαλο και γενικόταρον λειτουργό του πνευματικού Σας ευχαριστούμε για την ανταπόκριση.

Έχω πει πολλές φορές και επαναλαμβάνω αυτό που πιστεύω ακράδαντα: Ότι τιμά τον εαυτό του, όποιος τιμά τα άγια τιμής πρόσωπα και γεγονότα.

Είναι τιμή για την Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης, να υποδέχεται στη χορεία των Εταίρων της μια δημιουργική και ηγετική επιστη-

μονική προσωπικότητα, την οποία, κατά το τυπικό της τελετής, έχω την υποχρέωση, αλλά και τη χαρά βέβαια, να σας παρουσιάσω. Το έργο μου αυτό θα ήταν πολύ δύσκολο, αν δεν είχα μια πολύτιμη βοήθεια, στην οποία θα αναφερθώ λίγο αργότερα.

Ο κ. Ελευθέριος Οικονόμου γεννήθηκε στις 7. Φεβρουαρίου του 1940 στην Αθήνα. Έχει χανωτική καταγωγή από την πλευρά της γιαγιάς του, το γένος Αλυγιζάκη.

Το 1963 έλαβε το Δίπλωμα Μηχανολόγου - Ηλεκτρολόγου του ΕΜΠ. Ακολούθησαν μεταπτυχιακές σπουδές και διδακτορικό Δίπλωμα στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου (1966 - 69). Στην ίδια πόλη με τα πολλά Πανεπιστήμια και Εργαστήρια και στη συνέχεια στο Πανεπιστήμιο της Virginia ανήλθε γρήγορα και επάξια όλες τις βαθμίδες της ακαδημαϊκής σταδιοδρομίας. Επανάλθε στην Ελλάδα ως Καθηγητής της Θεωρητικής Φυσικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών από το 1978 και της Κρήτης από το 1981.

Ως Επισκέπτης Καθηγητής έχει διδάξει σε διάφορα Πανεπιστήμια, όπως του Σικάγου, του Princeton, της Ιωζάνης, της Iowa, σε θερινά και άλλου τύπου επιστημονικά σχολεία της Αμερικής,

της Ασίας και της Ευρώπης, έχει συμμετάσχει σε πολλά διεθνή επιστημονικά συνέδρια, και διεθνείς επιστημονικές Επιτροπές. Υπήρξε Σύμβουλος σε επιστημονικά εργαστήρια, είναι δε επίτιμος Διδάκτωρ του Πολυτεχνείου της Grenoble της Γαλλίας και Εταίρος της Αμερικανικής Εταιρείας Φυσικών.

Ανάλογες δραστηριότητες έχει αναπτύξει και στην Ελλάδα, π.χ. ως Αντιπρόεδρος του Εθνικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Έρευνας, Πρόεδρος της Επιτροπής Θετικών και Τεχνολογικών Επιστημών, μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ», Γεν. Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Κρήτης, Κοσμήτορας και Πρόεδρος του Τμήματος Φυσικής.

Δεν είμαι αρμόδιος να αναφερθώ στα επιστημονικά δημοσιεύματα και στα βιβλία του κ. Οικονόμου, μερικά από τα οποία μπορείτε να δείτε στην Έκθεση, για την οποία θα σας ενημερώσουμε αργότερα. Εάν κρίνει όμως κανείς έστω και μόνον από το πόσες φορές άλλοι συγγραφείς παραπέμπουν σε έργα του -και είναι κάμποσες χιλιάδες φορές-, μπορεί και μόνο για τον λόγον αυτό να αισθανθεί περήφανος τόσο για τον ίδιο τον κ. Οικονόμου, όσο και για το έργο που συντελείται στο Πανεπιστήμιο και στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας.

Υπερήφανοι είμεθα, λοιπόν, και εμείς για την επίσημη κατάταξη του κ. Οικονόμου στη χορεία των Εταίρων της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης. Γίνεται σήμερα. Η εκλογή του όμως έγινε πέρισι, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 25 χρόνων λειτουργίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Δύο από τα βασικά του στελέχη είχαν εκλεγεί παλαιότερα: Ο αιώνιος Καθηγητής Νίκος Παναγιωτάκης και ο Φώτης Καφάτος. Πολλοί άλλοι Καθηγητές, με τους οποίους έχουμε από ετών στενή συνεργασία και οι οποίοι, όπως και Καθηγητές του Πολυτεχνείου Κρήτης, στηρίζουν το έργο του Ιδρύματος, θα μπορούσαν να προστεθούν στον κατάλογο - αυτός, άλλωστε, παραμένει ανοιχτός!

Το Συμβούλιο της Ορθοδόξου Ακαδημίας, υπό την προεδρία του επισκόπου μας Σεβασμ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου κ. Ειρηναίου, κατά τη συνεδρία της 7ης Σεπτεμβρίου 2002 αποδέχθηκε ομόφωνα πρότασή μου και εξέλεξε τον κ. Οικονόμου ως Εταίρον της Ακαδημίας (διαβάζω από τα Πρακτικά):

«επειδή... ο ελλογμώτατος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης και Πρόεδρος του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας διακρίνεται για το ήθος και την αρετή του, διάκειται από ετών ευμενώς προς το Ίδρυμα και στηρίζει αυτό ενεργώς, προσφέρει σημαντικό έργο στην Παιδεία και στην Επιστήμη και προβάλλει το Πανεπιστήμιον της Κρήτης και τη Χώρα μας διεθνώς».

Διάφοροι είναι οι ειδικότεροι λόγοι αυτής της επιλογής.

Έναν από αυτούς ανέφερε πρόσφατα ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Καθηγητής κ. Χρήστος Νικολάου, σε συνέντευξή του. Είπε: *«Το Πανεπιστήμιο Κρήτης υπήρξε εργαστήριο καινοτομίας από την πρώτη στιγμή της ίδρυσής του».* Πολύ σωστά. Και, όσο γνωρίζουμε, ένας από τους πρωταγωνιστές των καινοτομιών υπήρξε και ο Καθηγητής κ. Οικονόμου, μεταξύ πολλών άλλων και με την ίδρυση, οργάνωση και διεθνή ανάδειξη του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), Πρόεδρος και ψυχή του οποίου είναι ο ίδιος. Ήταν μια παράτολμη κίνηση. Τη θεωρούσαν καταδικασμένη όλοι οι παγιδευμένοι στην προκατάληψη, πως τίποτε το σοβαρό δεν μπορεί να γίνει στην επαρχία. Και όμως έγινε! Και ξεπέρασε όχι μόνο τα όρια της Κρήτης, αλλά και εκείνα της Ελλάδας και της Ευρώπης. Η σημερινή αναγόρευση εκφράζει την αναγνώριση και την εκτίμηση του Προέδρου του Ιδρύματός μας Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου κ. Ειρηναίου, των λοιπών μελών του Συμβουλίου και συνολικά της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης προς το πρόσωπο του τιμημένου, ταυτόχρονα όμως και προς το Πανεπιστήμιό μας και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας.

Πριν από χρόνια ο Φώτης Καφάτος έγραψε για τα «δενδρύλια» της Κρήτης, τα οποία πρέπει να προστατεύσουμε. Ως ένα από αυτά ονόμαζε και το τότε Ερευνητικό Κέντρο Κρήτης, το σημερινό Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας.

Και μια και ανέφερα το όνομα Καφάτος, παρακαλώ να επιτραπεί στο σημείο αυτό μιά σύντομη παρέκβαση. Μόλις πριν από λίγο λάβαμε ένα κείμενο από τη Χαϊδελβέργη. Το έγραψε ο Καθηγητής κ. Φώτης Καφάτος. Τον είχα παρακαλέσει να βρισκείται σήμερα μαζί μας και να παρουσιάσει εκείνος τον κ. Οικονόμου. Επειδή, παρά τη ζωηρή επιθυμία του δεν τα κατάφερε, έστειλε τον χαίρεσμά του, τον οποίον ευχαρίστως σας διαβιβάζω.

Γράφει:

«Η Ορθόδοξος Ακαδημία μας με τίμησε, ζητώντας μου να παρουσιάσω τον νέο Εταίρο, τον Λευτέρη Οικονόμου. Αδυνατώντας να παρευρεθώ για λόγους άλλων ανειλημμένων υποχρεώσεων, καταθέτω αυτό το κείμενο σαν προσωπική μαρτυρία.

Ο σύγχρονος Ελληνισμός έχει προσφέρει στις θετικές επιστήμες αξιόλογες, αλλά και εξαιρετές επιστημονικές προσωπικότητες. Συνήθως όμως η επιτυχία τους οφειλόταν στο έμφυτο ταλέντο, στη μετανάστευση και στον σκληρό αγώνα στον διεθνή στίβο. Είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις εκείνων που έστησαν εγχώρια επιστημονική παράδοση με διεθνείς αξιώσεις, που δημιούργησαν θερμοκοιτίδες για το μέλλον της επιστήμης στη χώρα μας.

Ο Λευτέρης Οικονόμου ανήκει στις σπάνιες εξαιρέσεις, στους ελάχιστους εθνικούς ήρωες της επιστήμης.

Είχα την τύχη να συνεργαστώ μαζί του στενά την περίοδο 1982-1993. Μια περίοδο ηρωική, που πιστεύω θα θεωρηθεί από επόμενες γενιές ως σταθμός στην ιστορία της επιστήμης στην Ελλάδα, αλλά και σταθμός της Ιστορίας της Κρήτης. Ήταν μέλος μιας μικρής ομάδας διακεκριμένων επιστημόνων που παλέψαμε για να στηθούν τα δύο πρώτα ακαδημαϊκά Ιδρύματα του νησιού, όχι για να υπάρξουν, αλλά για να μεγαλοουργήσουν. Για να μετρηθούν ανάμεσα στα καλύτερα της Ενωμένης Ευρώπης, να γίνουν κέντρα της αναγκαίας αριστείας, να φτιάξουν έξοχους επιστήμονες μέσα στη χώρα, να δημιουργήσουν επιστημονική παράδοση πρώτου μεγέθους και να την καταστήσουν αιψόρα.

Ο Οικονόμου υπήρξε μέλος της μικρής αυτής ομάδας, αλλά στην πορεία αποδείχθηκε η ψυχή, ο εμπνευσμένος ηγέτης, το αδάμαστο κέντρο της. Κάθε μέλος της ομάδας δημιούργησε με τον τρόπο του. Ο Γραμματικός υπήρξε καταλυτικός στην πρώτη φάση, στην προσέλευση της ομάδας, αλλά και αργότερα στο κλείσιμο μια σοβαρής παρεκτροπής στην πορεία του Πανεπιστημίου. Ο Σηφάκης υπήρξε ο ηγέτης, που απέτρεψε την πρώτη άλωση του Πανεπιστημίου από το λαϊκισμό, που επέμενε ασυμβίβαστα να το πάρουν στα χέρια τους οι άριστοι, να γίνουν οι πρώτες εκλογές Καθηγητών από εκλεκτορες διεθνώς διακεκριμένοι παρά τις αφόρητα κομματικά ελεγχόμενες κινητοποιήσεις για το αντίθετο. Ο Καφάτος, ο Τσιχριτζής, ο Λαμπρόπουλος και αργότερα ο Σηφάκης και ο Παπαδάκης θεμελίωσαν πανεπιστημιακά Τμήματα και έστησαν αξιόλογα ερευνητικά Ινστιτούτα, τα οποία απετέλεσαν πρώτα το Ερευνητικό Κέντρο Κρήτης και μετά το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ).

Αλλά ο Οικονόμου ήταν ο εμπνευσμένος και ακούραστος ηγέτης, που έδινε μακρόπνοη προοπτική, που ένωνε όλες αυτές τις προσπάθειες, καθιστώντας το συλλογικό οικοδόμημα ανθεκτικό στις θύελλες. Με σταματάτες πρωτοβουλίες, με καθημερινή πράξη τόσο στη λεπτομέρεια, όσο και στους μεγάλους σχεδιασμούς, δουλεύοντας ακάματα σαν Πρόεδρος του ΙΤΕ, Κοσμήτορας, Πρόεδρος Τμήματος, Πρόεδρος του κεντρικής σημασίας Τεχνικού Συμβουλίου του Πανεπιστημίου.

Ο Λευτέρης πέρασε μέσα από πολλές συμπληγάδες. Όχι χωρίς τραύματα, αλλά πάντα με τα μάτια ψηλά στο σταθερό στόχο. Όντας ο ίδιος διεθνώς καταξιωμένος ερευνητής στη Θεωρητική Φυσική Στερεάς Κατάστασης, Καθηγητής διαδοχικά στη Virginia, Αθήνα και Κρήτη, πάντα ζητούσε να προσελκύσει ει δυνατόν καλύτερους από τον ίδιο - δείγμα του πραγματικά εξαιρετού ανθρώπου. Καλλιέργησε μέσα στην ηγετική ομάδα του ΙΤΕ το συλλογικό πνεύμα, μη αφήνοντας τις κάποιες αναγκαίες διαφωνίες να μετατραπούν στους γνωστούς στην Ελλάδα προσωπικούς ανταγωνισμούς. Χρησιμοποίησε τις θέσεις του για να σχεδιάσει ή να βοηθήσει την οποία πραγματικά αξιόλογη δημιουργία: τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, το Αστεροσκοπείο του Σκίνακα, την ομάδα αριστείας στη Θεωρητική Φυσική γύρω από τον αξεχαστο Βασίλη Ξανθόπουλο. Έσπρωξε σταθερά από την αρχή το Τμήμα Φυσικής να γίνει το καλύτερο του Πανεπιστημίου, υποδείγμα για όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας. Μετά τις δολοφονίες Ξανθόπουλου και Πνευματικού, συγκέντρωσε τα χρήματα και δημιούργησε το θεσμό των βραβείων στη μνήμη τους, για εξαιρετή διδασκαλία και εξαιρετά επιστημονικά επιτεύγματα. Εμφύχωσε το θεσμό των καλοκαιρινών προχωρημένων μαθημάτων στη Φυσική και άλλες επιστήμες. Παράλληλα παρέμεινε ο ίδιος υποδειγματικός δημιουργός: εμπνευσμένος δάσκαλος και συγγραφέας εκλαϊκευμένων επιστημονικών βιβλίων. Με περίπου 250 διεθνώς δημοσιευμένες εργασίες γύρω από τα ηλεκτρονικά ή κλασικά κύματα και τη διάδο-

σή τους σε άμορφα και κρυσταλλικά υλικά. Με πάνω από 4.200 αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία για το έργο του. Με διακρίσεις, όπως Εταίρος της Αμερικανικής Εταιρείας Φυσικής και επίτιμος διδάκτορας του Πολυτεχνείου της Grenoble, με συμμετοχή και αναγνώριση στα σώματα, που καθορίζουν την επιστημονική πολιτική της Ευρώπης.

Ο Λευτέρης Οικονόμου δημιούργησε και δημιουργεί για το κοινό καλό σε μια χώρα που συχνά δεν αφήνει καμιά καλή πράξη να περάσει ατιμώρητη. Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης δέχεται και τον τιμά ως υπόδειγμα, για σήμερα και για τις ερχόμενες γενεές».

Για την εκλογή του κ. Οικονόμου το Συμβούλιο της Ακαδημίας μας, εκτός από τα παραπάνω, έλαβε υπόψη και την πάντοτε πρόθυμη ανταπόκρισή του σε αιτήματα δικά μας, του Συνδέσμου Κρητών Θεολόγων, αλλά και Μητροπόλεων της Κρήτης, να συμπράξει σε συνέδρια και να αναπτύξει θέματα της ειδικότητάς του, μάλιστα με επιστημονικά νόμιμες θεολογικές προεκτάσεις.

Αν ρίξετε μια ματιά στο Δελτίο της Ακαδημίας μας ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ, θα βρείτε αναφορές στη συμμετοχή του κ. Οικονόμου σε δραστηριότητες του Ιδρύματος και σε ομιλία του κατά την Κυριακή της Ορθοδοξίας, στις 4 Μαρτίου 2001, με θέμα: «**Ο Σταυρός του Νότου. Έν τούτω νικά».**

Θα βρείτε ακόμη σύντομα, πλην περιεκτικά κείμενά του. Θα ήθελα να σταματήσω στο συνέδριο, που είχαμε οργανώσει τον Φεβρουάριο του 1996 (1-2) με θέμα: **Ορθοδοξία και νεοελληνική διάνοξη. Προοπτικές για την Παιδεία του Γένους.** Ένας από τους εκλεκτούς εισηγητές ήταν και ο κ. Οικονόμου. Από τις επισημάνσεις του συνεδρίου εκείνου σημειώνω την ακόλουθη:

«Η σύζευξη πίστης και γνώσης... παραμένει ένα δυναμικό γεγονός, που πρέπει να κερδίζεται σε κάθε εποχή, κατά το παράδειγμα των Τριών Ιεραρχών. Ειδικότερα η συζήτηση του θέματος Ορθοδοξία και Φυσικές Επιστήμες έδειξε ότι από την πλευρά της επιστήμης δεν υπάρχουν αντικειμενικά και δεδομένα εμπόδια για τη σύζευξη αυτή, υπό την προϋπόθεση, ότι παραμένει σεβαστή η αλήθεια, που και ο άνθρωπος των θετικών λεγομένων επιστημών οφείλει να προσεγγίζει με ταπεινότητα και χωρίς δογματισμό, όπως οφείλει να κάνει και ο άνθρωπος που προσεγγίζει το θέμα του συνεδρίου από μια βεβαιωμένη ορθόδοξη πνευματική εμπειρία».

Προφανώς στο πνεύμα του προβληματισμού εκείνου ο κ. Οικονόμου επέλεξε για τη σημερινή τελετή ένα θέμα, που προσιδιάζει πλήρως στην παραπάνω επισήμανση, πολύ δε περισσότερο στη σημερινή εορτή των Τριών Ιεραρχών, εορτή της Παιδείας και των Γραμμάτων. Το θέμα περιλαμβάνει πέντε όρους - κλειδιά: ΠΙΣΤΗ - ΓΝΩΣΗ - ΑΛΗΘΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ!

Για την Τεχνολογία ο Μέγας Βασίλειος είχε κάμει μια παρατήρηση, που θα την έλεγα περιεργή, επειδή θα νόμιζε κανείς, ότι αναφέρεται στη δική μας εποχή μάλλον, παρά στη δική του. Είχε γράψει με κάποιο παράπονο:

«*Τεχνολογοῦσι λοιπὸν οὐ θεολογοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἢ τοῦ κόσμου σοφία τὰ πρωτεῖα φέρεται, παρωσαμένη τὸ καύχημα τοῦ Σταυροῦ!*»!

Γι' αυτό και χαιρετίζουμε ως σημαντικό το γεγονός, ότι ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Έρευνας και Τεχνολογίας πρόκειται όχι μόνο να τεχνολογήσει, αλλά και να θεολογήσει απόψε. Είναι σίγουρα η καλύτερη ευχαριστιακή προσφορά ενός άξιου εκπροσώπου της ακαδημαϊκής κοινότητας προς τους Τρεις Ιεράρχες. Γιατί αυτοί, όσον ίσως κανείς άλλος άνθρωπος πριν και μετά αυτούς μέχρι σήμερα, τόλμησαν να προσεγγίσουν το αχανές βάθος του μυστηρίου της αλήθειας, η οποία, κατά τον Δημόκριτο, βρίσκεται «ἐν βυθῷ». Είναι η αλήθεια που ελευθερώνει, όταν κατακτάται ως γνώση, η οποία τονώνει ή πάντως σέβεται την πίστη και αποδεδειγμένα δυνάμεις, που, μέσω της τεχνολογίας, γίνονται υπηρέτικες των αναγκών του ανθρώπου.

Καμιά άλλη σύγκλιση δεν είναι τόσοσ απελευθερωτική και τόσο δημιουργική, όσον αυτή. Και γι' αυτό ακριβώς με τη σύνθεση που επέτυχαν οι Τρεις σοφοί Ιεράρχες, μαζί με όσους συμπορεύθηκαν τότε προς την ίδια κατεύθυνση, απελευθερώθηκαν πανίσχυρες πνευματικές, επιστημονικές, κοινωνικές, αλλά και τεχνολογικές δυνάμεις, οι οποίες, με τη συμβολή και πολλών άλλων ευνοϊκών παραγόντων, οδήγησαν στον ακμαιότερο πολιτισμό που γνώρισε η Οικουμένη κατά τα χίλια περίπου χρόνια που ακολούθησαν. Ενώ τον πολιτισμό του δικού μας Βυζαντίου, που πολλοί συνεχίζουμε να τον αγνοούμε και να τον περιφρονούμε, ακόμη και όταν τραγουδούμε περήφανα την πεμπτουσία του, την πίστη της ελληνορθόδοξης Ρωμιοσύνης μας! Τον πολιτισμό, χωρίς τον οποίον άλλη θα ήταν η πορεία και του σλαβικού και του δυτικοευρωπαϊκού κόσμου - ως το υπενθυμίσουμε και αυτό τώρα που «η Ελλάδα είναι στο τιμόνι της Ευρώπης»!

Μόλις προχθές, στις 20 Ιανουαρίου, ένας διαπρεπής Ρώσος επιστήμονας, όχι Θεολόγος, μού είπε στη Μόσχα: *Όταν μιλούμε για το Βυζάντιο δεν κοιτάζουμε πίσω μας, αλλά μέσα μας!*

Αν, όπως έλεγε ο ποιητής (Γκαίτε), «εορτή είναι η σωπηλή κατάδυση στον εαυτό μας», έχουμε σήμερα μια καλή ευκαιρία, να τιμήσουμε την εορτή των Τριών Ιεραρχών με προσωπική ο καθένας ενδοσκόπηση, υπό το πρίσμα των όσων θα μας πει ο κ. Οικονόμου, στον οποίον ανήκει τώρα ο λόγος.

ΓΝΩΣΣΕΘΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙ ΥΜΑΣ: ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΡΗΞΗΣ (Ομιλία του Καθηγ. Ε. Οικονόμου)

Σεβασμιότατοι,
Κύριε Νομάρχη, κύριοι εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων, αιδεσιμότατοι, φίλες και φίλοι.

Ευχαριστώ θερμά την Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης για την τιμή που μου έκανε να με περιλάβει στα μέλη της.

Το θεωρώ πράγματι μεγάλη τιμή γιατί προέρχεται από ένα Ίδρυμα που διατηρώντας την παράδοση και την ταυτότητά του έχει συμβάλει με θάρρος αλλά και αγάπη στην αυτογνωσία μας και έχει ξεκινήσει έναν ουσιαστικό, ειλικρινή και νηφάλιο διάλογο με άλλα δόγματα και θρησκείες καθώς και με τον επιστημονικό κόσμο.

Μ' άλλα λόγια, η ΟΑΚ μεταφορικά και κυριολεκτικά από αυτή τη γωνιά της Κρήτης και με πεινυρά υλικά μέσα έχει επιτελέσει και συνεχίζει να επιτελεί ένα πολύ σημαντικό έργο.

Ευχαριστώ επίσης θερμά το φίλο Αλέκο για τα καλά του λόγια που με τόση γενναιοδωρία επιδαψίλευσε στο Ι.Τ.Ε. και σε μένα. Πολλαπλάσια αρμόζουν στην ΟΑΚ και στους πρωταγωνιστές της. Ευχαριστώ επίσης το φίλο και συνάδελφο Φώτη Καφάτο για τα τόσο επαινετικά επίθετα που μου απέδωσε.

Οι αναφορές του Αλέκου σε «επιστημονικά νόμιμες θεολογικές προεκτάσεις» σε κάποιες ομιλίες μου και σε απόπειρά μου να «θεολογήσω απόψε» κάνει πιο βαρύ το καθήκον μου και πιο επιτακτική την ανάγκη να ζητήσω εκ των προτέρων την κατανόησή σας και την συγγνώμη σας γιατί θα θίξω και θέματα που δεν είμαι καθόλου αρμόδιος και τα οποία προκαλούν πιθανόν διχογνωμίες.

Το επέτρεψα αυτό στον εαυτό μου για να δώσω την ευκαιρία μιας ειλικρινούς συζήτησης για σημαντικά προβλήματα που θα βρούμε προστά μας αν δεν τα έχουμε ήδη συναντήσει.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙ ΥΜΑΣ

Αυτή η καταπληκτική φράση μιλάει και στην ψυχή του αληθινού πιστού και στο νου του πραγματικού επιστήμονα, γιατί και στους δυο επιβεβαιώνει το κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση. Μου έχει εντυπωθεί από το Πανεπιστήμιο της Βιργίνιας, ΗΠΑ, όπου φιγουράρει στην προμετωπίδα ενός από τα κεντρικά κτήρια του Πανεπιστημίου θυμίζοντας σ' όλους τον ανθρωπιστικό και απελευθερωτικό ρόλο της Αλήθειας. Ποιας όμως Αλήθειας;

- * Της Θρησκευτικής Αλήθειας;
 - * Της Επιστημονικής Αλήθειας;
 - * Των διαφόρων κοινωνικοπολιτικών «αληθειών» και ιδεολογιών;
- Ας προσπαθήσουμε να τις διακρίνουμε:

ΓΝΩΣΣΕΘΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ

1ον ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

* Εξ Αποκαλύψεως δεδομένη (δεν υπόκειται σε έλεγχο, δεν χρήζει αποδείξεως)

* Ο πιστός την βιώνει

• Επειδή ικανοποιεί μια βαθειά πνευματική ανάγκη και τον βοηθά:

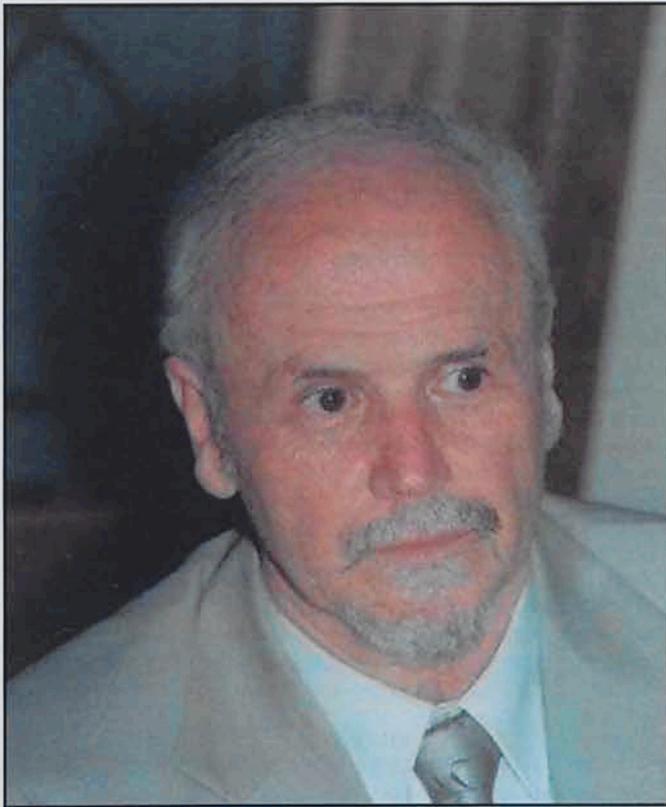
Ο Αλέξ. Παπαδερός παραδίδει την εικόνα στον Πατριάρχη.

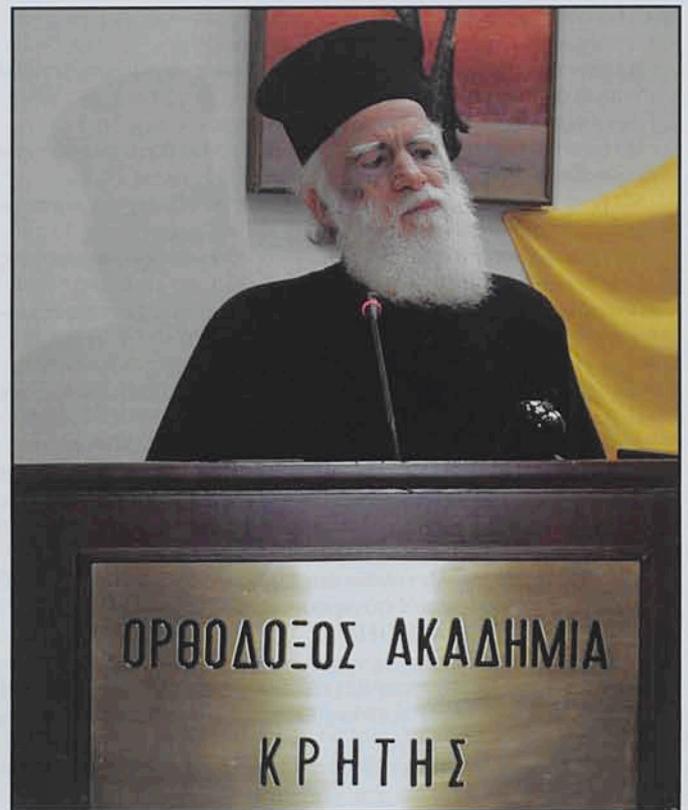
Απονομή των βραβείων στη Μόσχα.

Από αριστερά *Aadu Luikas*, ο Πατριάρχης Αντιοχείας *Ιγνάτιος Δ'*, ο Καθηγ. *Val. Alexeev*, ο Πατριάρχης *Αλέξιος*, ο Πρόεδρος της Βουλγαρίας *Georgy S. Parvanov*, ο Πρόεδρος της Βουλής (State Duma) της Ρωσίας *Guennady N. Seleznev* και ο *Α. Παπαδερός*.

Ο Καθηγ. *Ελευθέριος Οικονόμου*.

Ο Σεβασμ. Χανίων *Ειρηναίος* απευθύνει χαιρετισμό

Η απονομή. Η Καθηγ. *Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα*, ο *Α. Παπαδερός* και ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισιάμου και Σελίνου *Ειρηναίος*.

Συνέχεια από τη σελ. 669

- Να βρει ένα σταθερό στήριγμα στο άγνωστο και απρόσμενο Κόσμο όπου τα «πάντα ρει»
- Να ξεχωρίζει το αιώνιο από το εφήμερο
- Να αντιτάξει στη γνώση του αναπόδραστου θανάτου του την προσδοκία της μετά θάνατον ζωής.
- Να βρει παρηγοριά και κουράγιο για τις αντιξοότητες και συμφορές της ζωής.
- Να δώσει μια απάντηση στο μέγα ερώτημα της δημιουργίας (και λειτουργίας) του κόσμου.
- Επειδή προσφέρει τη δυνατότητα μιας συμμετοχικής αρμονικής συλλογικής ύπαρξης (κοινότητα)
- Και επειδή υπήρξαν τόσες χιλιάδες μάρτυρες.

Όμως, η θρησκευτική αλήθεια δεν είναι καθολική. Υπάρχουν - Πολλές θρησκείες
- Διαφορές μέσα στην ίδια θρησκεία
Η βεβαιότητα για το αλάθητο της πίστης ή/και η συμμετοχή στο «παιχνίδι» της εξουσίας οδήγησε συχνά ακόμη και χριστιανούς να ξεχάσουν την πεμπτούσια της θρησκείας του Χριστού, που συνοψίζεται στις λέξεις:

Αγάπη - Ταπείνωση - Μετάνοια και Συγχώρεση
και να επιδοθούν σε βίαιες συγκρούσεις ακόμη και αγριότητες.

2ον ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

(Τελεί υπό συνεχή δοκιμή)

- * Από τη φύση της αναγνωρίζει ότι είναι πολύ εύκολο να κάνει κανείς λάθος και γι αυτό επιδιώκει τον έλεγχο που μπορεί να τη διαψεύσει.
- * Ο έλεγχος βασίζεται στα διαδοχικά «κόσκινα» των πειραμάτων και των παρατηρήσεων.
- * Έχει καθολικότητα ακριβώς λόγω των δύο παραπάνω χαρακτηριστικών.
- * Ποτέ δεν οδήγησε στη δημιουργία δομών αυτόνομης άσκησης εξουσίας.

Θα αναφέρω δύο αποσπάσματα που φωτίζουν τον χαρακτήρα της επιστημονικής αλήθειας:

Για να υπάρχει πρόοδος έχει τεράστια σημασία να αναγνωρίζουμε την άγνοιά μας και να αφήνουμε χώρο για αμφιβολία

R.P. Feynman

Τη στιγμή εκείνη κατάλαβα ποια ήταν η μέθοδος των συλλογισμών του δασκάλου μου, και μου φάνηκε μάλλον ξένη με τη μέθοδο του Φιλοσόφου ο οποίος σκέπτεται με βάση τα πρωταρχικά αίτια, έτσι που η διάνοιά του να προσεγγίζει τους τρόπους της Θεϊκής Διανοίας. Κατάλαβα ότι, όταν ο Γουλιέλμος δεν είχε μια απάντηση, πρότεινε πολλές και διαφορετικές μεταξύ τους. Απέμεινα σαστισμένος.

«Μα τότε», τόλμησα να σχολιάσω, «βρίσκεστε ακόμη μακριά από τη λύση...».

«Βρίσκομαι πάρα πολύ κοντά», είπε ο Γουλιέλμος, «όμως δεν ξέρω σε ποια».

«Επομένως, δεν έχετε μια μοναδική απάντηση στα ερωτήματά σας;».

«Αν είχα, Άντσο, θα δίδασκα Θεολογία στο Παρίσι».

«Στο Παρίσι έχουν πάντα τη σωστή απάντηση;».

«Ποτέ», είπε ο Γουλιέλμος, «είναι όμως απόλυτα σίγουροι στα λάθη τους».

«Κι εσείς», ρώτησα με παιδιάστικο θράσος, «δεν κάνετε ποτέ λάθη;».

«Συχνά», απάντησε. «Όμως αντί να σκέπτομαι ένα μόνο, φαντάζομαι πολλά, κι έτσι δεν γίνομαι σκλάβος κανενός».

Τη στιγμή εκείνη, το ομολογώ, απελπίστηκα από τον δάσκαλό μου, κι έπιασα τον εαυτό μου να σκέπτεται: «Καλά που ήρθε η Ιερά Εξέταση».

Ουμπέρτο Έκο: Το όνομα του ρόδου

3ον ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ «ΑΛΗΘΕΙΕΣ»

- * Πηγάζουν από de facto εμπειρικές δομές άσκησης εξουσίας, που συχνά ενδύονται ένα θρησκευτικό ή, πιο σπάνια, επιστημονικό μανδύα για να γίνουν πιο έγκυρες (ιδεολογίες)
- * Αναγκαίες για τη λειτουργία πολυπληθών κοινωνιών
- * Συχνά οδηγούν σε φανατισμό

* Πιο βραχύβιες

Η βεβαιότητα για τη γνώση της Αλήθειας συχνά οδήγησε και οδηγεί σε **συγκρούσεις**

* Εντός της ίδιας θρησκείας

π.χ., Αρειανή αίρεση, μονοφυσιτισμός, εικονομαχία, νύκτα Αγίου Βαρθολομαίου κ.λπ.

* Μεταξύ θρησκειών

π.χ. ιερός πόλεμος (τζιχάντ), σταυροφορίες, κ.λπ.

* Μεταξύ θρησκείας και κοσμικού κράτους,

π.χ., διωγμοί, παππικό κράτος, θεοκρατικά καθεστώτα, μίσημα εξουσίας, κ.λπ.

* Εκκλησία εναντίον επιστήμης

π.χ. Υπατία, Γαλιλαίος, Δαρβίνος κ.λπ.

αλλά και συνθέσεις, όπως οι προσπάθειες των Πατέρων της εκκλησίας, Μ. Βασιλείου, Γρηγορίου του Θεολόγου, Ιωάννου του Χρυσοστόμου, Γρηγορίου του Νύσσης κ.λπ.,

να συγκεράσουν την αρχαία ελληνική επιστήμη, που ήταν ακόμη ζωντανή, με το χριστιανικό δόγμα και την ελληνική φιλοσοφία, με τη χριστιανική πίστη και ηθική.

Με το συνθετικό τους έργο και τη στάση ζωής διαμόρφωσαν την ορθόδοξη πίστη στους αιώνες που ακολούθησαν και άφησαν ως παρακαταθήκη την θετική στάση της ορθοδοξίας απέναντι στην επιστήμη και τον πολιτισμό γενικότερα.

Γι' αυτό και η θρησκευτική εορτή των Τριών Ιεραρχών, που εορτάζουμε σήμερα, είναι ταυτόχρονα ημέρα της ελληνικής παιδείας, με απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1842.

ΜΕΡΟΣ 2ο

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Ο σημερινός κόσμος: Μαζί με τα πολλά καλά του εγείρει σοβαρούς προβληματισμούς, που συνδέονται με τα ακόλουθα θλιβερά φαινόμενα:

- * Την αύξηση των ανισοτήτων, όπως π.χ., την εξαθλίωση της Αφρικής και της Νότιας Αμερικής καθώς και το ότι η ευημερία στις προηγμένες κοινωνίες αφορά μόνο στα 2/3 του πληθυσμού (Κοινωνίες των 2/3).
- * Τον άμετρο καταναλωτισμό και το μονοδιάστατο κυνήγι της υλικής ευμάρειας.
- * Την Επιτάχυνση της ιστορικής εξέλιξης, που δεν αφήνει χρόνο για ομαλή προσαρμογή.
- * Τον τεχνολογικό καταγισμό και τον συνακόλουθο κίνδυνο αποξένωσης.
- * Την Παγκοσμιοποίηση που δεν ξέρουμε αν θα φέρει εξομάλυνση ή αύξηση των ανισοτήτων.
- * Το «διαστημόπλοιο» Γη, που δεν γνωρίζουμε κατά πόσο θα αντέξει τη συνεχή οικονομική ανάπτυξη;

Σ' αυτό το σημερινό Κόσμο με τα καλά του και τα κακά του, ποιός είναι ο ρόλος της θρησκείας;

Μ' άλλα λόγια η επιστημονική γνώση, που συνεχώς διευρύνεται, και η κοινωνική οργάνωση, που συνεχώς εξελίσσεται, θα αφήσουν χώρο για το δόγμα και την ηθική και την πρακτική της θρησκείας;

Προετοιμάζοντας την απάντηση, θα επισημάνω τα εξής:

1^{ον} Όσο διευρύνεται το νησί της επιστημονικής γνώσης τόσο μεταλλάσσεται η ακτή που αντικρύζει τον ωκεανό της άγνοιας, δηλ. ο χώρος των αναπάντητων ερωτημάτων και των ανικανοποίητων πνευματικών αναγκών φαίνεται να είναι άπειρος.

2^{ον} Οι αλλαγές στα «σύνορα» του πνευματικού χώρου δεν είναι μονής κατεύθυνσης σε βάρος της θρησκείας δηλ. οι επιστημονικές κατακτήσεις και οι κοινωνικές αλλαγές ανοίγουν νέους χώρους όπου η θρησκευτική προσέγγιση μπορεί να παίζει και θα παίζει σπουδαίο ρόλο.

Επομένως η απάντηση μου στο προηγούμενο ερώτημα είναι καταφατική: Ο χώρος της θρησκείας στο νου και την καρδιά των ανθρώπων δεν συρρικνώνεται γιατί

* οι λόγοι που ανέφερα προηγουμένως εξακολουθούν να ισχύουν

* και επιπλέον προστίθενται και νέοι, που πηγάζουν από:

=> τα τμήματα του πληθυσμού που βρίσκονται στο περιθώριο της κοινωνίας της αφθονίας.

=> το κενό που αφήνει ο άμετρος καταναλωτισμός.

=> την αποξένωση λόγω του τεχνολογικού καταϊγισμού και του όλο πιο γρήγορου ρυθμού των αλλαγών.

=> την απογοήτευση και πικρία από ολόκληρους λαούς (κυρίως αυτούς με ιστορικό παρελθόν) που παρακολουθούν από θέση κομπάρσου τη δύναμη και συχνά την αλαζονεία των σημερινών πρωταγωνιστών του ιστορικού γίνεσθαι.

Το δύσκολο ερώτημα δεν είναι αν θα παίξει ρόλο η θρησκεία (ασφαλώς θα παίξει), αλλά τί ρόλο θα παίξει; Σε τί δρόμο θα οδηγήσει τους ανθρώπους η θρησκευτική τους πίστη και η οργανωμένη θρησκεία τους, στον εύκολο δρόμο της «κακίας» ή στον δύσκολο δρόμο της «αρετής»;

στην οπισθοδρόμηση, στο λαϊκισμό, στην αφελή απλοϊκότητα και στον φανατισμό όπως ο φονταμενταλικός Ισλαμισμός)

ή
στην αγάπη, στην ταπεινοφροσύνη, στη συγγνώμη και στην ανεκτικότητα (όπως ίσως μπορεί η Ορθοδοξία) ;

Εξαρτάται:

* Από τη στάση ζωής του κλήρου και των πιστών. (κατά πόσο βιώνουν με τις **πράξεις τους** αυτές τις μεγάλες αξίες της χριστιανικής διδασκαλίας)

* Από την κοινωνική προσφορά της εκκλησίας.

* Από τις σχέσεις της με την πολιτεία, οι οποίες δοκιμάζονται και

θα δοκιμασθούν ακόμη πιο έντονα γιατί:

=> Αλλάζει η θρησκευτική και εθνική σύνθεση της χώρας μας.

=> Αναθεωρούνται παραδοσιακές ιστορικές συνδέσεις Εκκλησίας - Πολιτείας.

=> Πρέπει να ληφθούν εθνικής σημασίας αποφάσεις. (π.χ., Κυπριακό)

=> Τί θα κάνει η Εκκλησία ενώπιον των προτεινομένων αλλαγών; (π.χ., καύση νεκρών)

=> Τί είναι το μείζον και τί το έλασσον; (π.χ., είναι η αναγραφή θρησκευμάτων στις αστυνομικές ταυτότητες μείζον θέμα;)

* Από τη στάση της Εκκλησίας έναντι της Επιστήμης:

- Θα αποδέχεται ή θα εναντιώνεται στα επιστημονικά συμπεράσματα όταν αυτά δεν φαίνεται να συμφωνούν με κάποιες ερμηνείες της; (π.χ., Δαρβινισμός)

- Πώς θα αντιμετωπίζει την επιστημονική έρευνα; (π.χ., έρευνα με βλαστικά κύτταρα)

Το μείζον θέμα της Εκκλησίας και το μείζον ερώτημα με το οποίο θα κλείσω την ομιλία μου είναι, νομίζω, το ακόλουθο:

Η Εκκλησία, η οποία, σύμφωνα με το δόγμα της δεν είναι εκ του κόσμου, αλλά είναι εν τῷ κόσμῳ, πώς θα δράσει εποικοδομητικά εν τῷ κόσμῳ διατηρώντας ακμαίο τον απώτερο προορισμό της;

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΤΙΜΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Η Ορθοδοξία, την οποίαν εορτάζουμε σήμερα και τιμούμε, έχει γεμίσει τον κόσμο με ωραία Ίδρύματα. Καθαρώς εκκλησιαστικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά, ναούς και μοναστήρια, σχολεία και τόσα άλλα. Η Ορθοδοξία λοιπόν έκαμε και εδώ στην Κρήτη ένα θαύμα, στον μικρό και φτωχό αυτό τόπο: Έκαμε αυτή την Ακαδημία, η οποία εορτάζει σήμερα. Έχει δημιουργηθεί μια παράδοση για τη σημερινή εορτή. Και έχομε τη μεγάλη χαρά, να καλωσορίσουμε την κυρία Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα.

Σας ακούω από χρόνια, δεν ξέρω αν είχαμε ξαναμιλήσει. Χαιρόμεθα, κυρία Λαμπράκη, που είστε εδώ. Σας τιμά σήμερα η Ορθοδοξία σε μια ημέρα που μια σπουδαία γυναίκα, η Ειρήνη η Αθηναία, έβαλε το χέρι της να αναστηλωθούν οι εικόνες. Και το Ίδρυμα αυτό της Ορθοδοξίας τιμά μια γυναίκα,

που έχει επίσης τη δική της αξία και τη δική της τιμή. Σας καλωσορίζομε. Ευχαριστούμε διότι θελήσατε να μιλήσετε σήμερα εδώ τιμάτε με την παρουσία σας το Ίδρυμα, τον τόπο, τη Μητρόπολή μας, στην οποία επίσης υπήρξε ένα κίνημα γυναικών, μια προσπάθεια αναστήλωσης της γυναίκας της υπαίθρου. Οι Σύλλογοι που κάναμε προ ετών, συγκροτήθηκαν από την επιθυμία μας, η γυναίκα να έχει την προσωπικότητά της, να έχει και έξω από το σπίτι δραστηριότητες, να λογαριάζεται, να τιμάται.

Σας καλωσορίζω, λοιπόν, και σας ευχαριστώ για όσα κάνετε και προσφέρετε όπου και αν είστε, αλλά και εδώ σήμερα. Σας ευχαριστώ πολύ!

(Από την προσφώνηση του Σεβασμ. Κισάμου και Σελίνου Ειρηναίου)

ΜΑΡΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ - ΠΛΑΚΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης, κατά τη συνεδρία του ριβ' / 7.9.2002, αποδεχόμενο ομόφωνα πρόταση του Γεν. Διευθυντού, εξέλεξε ομόφωνα Μέλος (Εταίρον) της Ακαδημίας μας την κυρία Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα. Σύμφωνα με το συνοπτικό σκεπτικό της εκλογής, αυτή έγινε «επειδή η ελλογμωτάκη κυρία Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα, Καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης και Διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης και του Μουσείου Αλεξάνδρου Σούτσου, δίδεται από ετών ευμενώς προς το Ίδρυμα, προσφέρει σημαντικό έργο στην Παιδεία του ελληνικού λαού, στην Επιστήμη και στην Τέχνη, υπηρετεί αποτελεσματικά τη διεθνή προβολή της Χώρας, ενώ με το ήθος και το έργο της τιμά την γενέτειρά της Κρήτη και αναδεικνύει την εκκλησιαστική και λοιπή κληρονομιά της στον τομέα των Τεχνών».

Η Μαρίνα Λαμπράκη γεννήθηκε στο Αρκαλοχώρι Ηρακλείου, που είναι σήμερα η έδρα της έννατης Μητρόπολης της Εκκλησίας Κρήτης. Φοίτησε για τρία χρόνια σε Γυμνάσιο του Ηρακλείου. Στον κύκλο των δικών της επικράτησε η άποψη, ότι είχε μάθει αρκετά γράμματα. Και γύρισε στο χωριό, για να ακολουθήσει τον δρόμο που είχε τότε παραδοσιακά μια κοπέ-

λα της κρητικής υπαίθρου.

Δυό συμβάντα ήρθαν να αλλάξουν τα πράγματα. Το άνοιγμα κοινοτικού Γυμνασίου στο Αρκαλοχώρι και η πρόσληψη σ' αυτό του αδιόριστου Φιλολόγου Δημήτρη Πλάκα. Εκείνος την ενθάρρυνε να μαθητεύσει περαιτέρω. Και τελείωσε το Γυμνάσιο ως μαθήτρια και σύζυγός του! Μνημονεύουμε αυτή την ώρα το όνομα του αοίδιμου Καθηγητή με συγκίνηση και ευγνωμοσύνη, γιατί βοήθησε τη Μαρίνα να γίνει ο εαυτός της. Να αναπτύξει δηλαδή, - έτσι το καταλαβαίνουμε εμείς - και να ενεργοποιήσει στο έπακρο τα πολλά χαρίσματα, που είχε αναποθείσει στο πρόσωπό της η αγάπη του Θεού.

«Γυρεύω την καρδιά μου» ήταν ο τίτλος της πρώτης ποιητικής Συλλογής της Μαρίνας Λαμπράκη, που δημοσιεύτηκε στο Ηράκλειο. «Πηγαίνουμε ανατολικά», ο τίτλος της δεύτερης ποιητικής Συλλογής. Δεν πήγε όμως ανατολικά η ίδια, πήρε το Βοριά! Δίδοντας εξετάσεις στην Αθήνα με το σύστημα της εποχής, πέτυχε μεταξύ των πρώτων σε πέντε Σχολές. Προτίμησε τη Φιλοσοφική, σπούδασε με έμφαση στην Αρχαιολογία. Το 1964 έλαβε το πτυχίο με άριστα.

Συνέχισε, σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Πανεπιστήμιο Αθη-

ών. Είναι η εποχή, που γίνεται και ακροάτρια του Παντελή Πρεβελάκη στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Πάλι με άριστα βαθμολογήθηκε η διατριβή της με το δύσκολο θέμα: «*Πρωσκρατική φιλοσοφία και τέχνη*».

Ακολούθησαν τετραετείς ανώτερες σπουδές στο Παρίσι (Σορβόνη, 1968 - 1972), με συντροφιά πάντα τον Δημήτρη και τη «χαρούμενη φτώχεια» τους, όπως θυμάται η ίδια. Που όμως δεν την εμπόδισε να ολοκληρώσει τις σπουδές της με την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος, του περιζήτητου κρατικού Doctorat d' Etat.

Έχω την αίσθηση, ότι όλη αυτή την πορεία, την καθόλου ανώδυνη, συνόδευε ένας τρυφερός, δημιουργικός ρομαντισμός. Ίσως έτσι εξηγείται και ο τίτλος «*Ο ρομαντισμός στην τέχνη και στη λογοτεχνία*», που η ίδια και ο σύζυγός της είχαν επιλέξει κάποτε για τα μαθήματα που δίδαξαν στη Χριστιανική Ένωση Νέων, στην Αθήνα.

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα έγινε Βοηθός του Παντελή Πρεβελάκη και διάδοχός του μετά την αποχώρησή του το 1975 από τη Σχολή. Ήταν η πρώτη γυναίκα - Καθηγήτρια της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, εκλεγμένη με ομόφωνη απόφαση. Στην ίδια Σχολή συνεχίζει επί τρεις και πλέον δεκαετίες τη διδασκαλία της Ιστορίας της Τέχνης. Διευθύνει τον Τομέα Θεωρητικών Σπουδών.

Από το 1977 μέχρι το 1979 διδάσκει επίσης Ιστορία της Τέχνης στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης, βάζοντας και με τον τρόπο αυτό το δικό της λιθαράκι στην οικοδόμηση του Πανεπιστημίου μας. Ως Επισκέπτρια Καθηγήτρια, έχει διδάξει σε Πανεπιστήμια της Αμερικής και στη Σορβόνη και έχει έντονη παρουσία με διαλέξεις και εισηγήσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς και άλλους χώρους.

Το 1984 εξελέγη Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ενώσεως Κριτικών της Τέχνης (AICA). Είναι μέλος ελληνικών και ξένων επιστημονικών Οργανώσεων και έχει οργανώσει πλήθος εκθέσεων Ελλήνων καλλιτεχνών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Για το σύνολο του έργου της η κυρία Λαμπράκη - Πλάκα έχει τιμηθεί από τον Δήμο Ηρακλείου, έχει λάβει το Α' Κρατικό Βραβείο Μελέτης και Δοκιμίου για το βιβλίο της «*Περί Ζωγραφικής - Αλμπέρτι και Λεονάρντο*» και έχει δεχθεί υψηλές διακρίσεις από τη Γαλλική, Ιταλική και Ισπανική Δημοκρατία. Η τελευταία της απένειμε το Παράσημο του Αλφόνσου του Σοφού, που είναι η ανώτατη διάκριση που απονέμει η Ισπανία σε ανθρώπους των Γραμμάτων και των Τεχνών.

Τα 15 βιβλία της κυρίας Λαμπράκη, οι μελέτες και τα άρθρα της στα Ελληνικά, αλλά και στις ξένες γλώσσες που γνωρίζει άριστα, τα Αγγλικά, Γαλλικά και Ιταλικά, βεβαιώνουν το πάθος της για την έρευνα και τη συγγραφή.

Μιλώντας εδώ πριν 10 χρόνια η κ. Λαμπράκη - Πλάκα, είχε ομολογήσει: «Από όλες τις ιδιότητές μου εκείνη που με τιμά ιδιαίτερα είναι η ιδιότητα του δασκάλου». Εγώ θα διευκρινίζα: Σε τιμά εκείνο που τιμάς πρώτα εσύ! Και είναι γνωστό, όχι μόνο στους πολλούς μαθητές της, ότι τιμά το υψηλό λειτουργήμα του δασκάλου. Η διδασκαλία της εμπνέει και ενθαρρύνει. Αγαπά το καινούριο και το ερμηνεύει αυθεντικά, επειδή ξέρει πως τροφοδοτείται από το παλιό, που η ίδια το προσεγγίζει πάντα με γνώση και σέβας.

Η επιλογή της κυρίας Μαρίνας Λαμπράκη - Πλάκα στη Διεύθυνση της Εθνικής Πινακοθήκης το 1992 άλλαξε ολοκληρωτικά τη σχεδόν εκατοντάχρονη πορεία της. Οι μέχρι σήμερα εξόχως επιτυχείς δραστηριότητες της Πινακοθήκης, όσα έχει ανακοινωθεί ότι εκτελούνται και προγραμματίζονται και τα πολύ περισσότερα ασφαλώς, που δεν γνωρίζουμε ακόμη, θέτουν ανεξίτηλα τη λαμπρή σφραγίδα της κυρίας Λαμπράκη στο τέ-

μενος αυτό των Τεχνών.

Θα ήθελα να εξάρω ιδιαίτερα το γεγονός, ότι η κυρία Λαμπράκη - Πλάκα έκαμε την Πινακοθήκη όντως «εθνική». Με την έννοια, ότι την ανέδειξε στην περιωπή που αρμόζει να βρίσκεται η κεντρική Πινακοθήκη μιας χώρας, που δίκαια καυχάται για την προσφορά της στην Τέχνη. Ότι ακόμη, έκαμε την Πινακοθήκη γνωστή, προσιτή, ελκυστική στο ευρύ κοινό, πηγή έμπνευσης και ενθάρρυνσης των νέων για τα εικαστικά μας πράγματα. Μια ελληνική Πινακοθήκη, που μόνο τα τελευταία χρόνια έχει υποδεχθεί δυόμισυ εκατομμύρια επισκέπτες, μιλεί από μόνη της για την αλλαγή και την προκοπή.

Η κυρία Λαμπράκη έκαμε εθνική την Πινακοθήκη και επειδή αντιστάθηκε με ηρωικό και αποτελεσματικό, με αυθεντικά κρητικό θα έλεγα πείσμα στις παραδοσιακές ορέξεις των ξένων, να προβάλουν τους δικούς τους καλλιτέχνες και από τους δικούς μας εκείνους μόνο, που έχουν γίνει όμοιοί τους. Με συγκεκριμένη στρατηγική και μελετημένες δράσεις η Πινακοθήκη σήμερα δείχνει στους ξένους ότι «η Αρχαιότητα και το Βυζάντιο συνδιαλλάσσονται σε έργα σύγχρονων Ελλήνων καλλιτεχνών». Η κατανόηση αυτής της βαθιάς καταλλαγής στην ελληνική και την ορθόδοξη κληρονομιά μας εκφράζεται και στο βαθύτερο μήνυμα της σημερινής εορτής. Στο ότι, παρά τις όποιες διαφορές και μεταβολές, ο ελληνορθόδοξος κόσμος επιτυγχάνει διαχρονικά τη σύνθεση, έτσι ώστε και ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος να είναι και Βυζαντινός, όπως έχει υποστηρίξει η ίδια. Αυτή είναι η σύνθεση, που διασώζει και διαιωνίζει το πολιτισμικό συνεχές του Γένους.

Είναι αυτό που μας υπενθυμίζει η σημερινή εορτή και το είχε τονίσει η κυρία Λαμπράκη, μιλώντας προ ετών στην Ορθόδοξο Ακαδημία. Ότι δηλαδή, όπως στην αρχαία Ελλάδα η τέχνη ήταν πολιτικό αγαθό, δηλαδή αγαθό προσιτό στον κάθε πολίτη, έτσι ήταν και «στην εποχή του Βυζαντίου, που την τέχνη την χαιρόνταν μέσα στις εκκλησίες» - όπως τη χαιρόμαστε και στα χρόνια μας.

Αγαπητή μας κυρία Λαμπράκη, ακούσατε προηγουμένως την ομόφωνη απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου μας υπό την προεδρία του Γέροντός μας Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου κ. Ειρηναίου. Ο Σεβασμιώτατος δίκαια μπορεί να ονομασθεί αναστηλωτής της εικόνας της γυναίκας στη συνείδηση τη δική της πρώτα, της Εκκλησίας και της κοινωνίας έπειτα.

Πέντε βιβλία του Σεβασμιωτάτου, αφιερωμένα στη γυναίκα, ένα πλήθος δημοσιευμένων άρθρων του, αμέτρητα κηρύγματα και ομιλίες του για τη γυναίκα μπορούν άνετα να προστεθούν στα πιο έγκυρα κείμενα Πατέρων, Συγγραφέων και Υμνογράφων της Εκκλησίας, που ύμνησαν τη γυναίκα στη διαδρομή των αιώνων.

Με την εκ μέρους σας αποδοχή της αποφάσεως του Συμβουλίου μας γίνεστε σήμερα η πρώτη γυναίκα - μέλος της χορείας των Εταίρων της Ορθόδοξο Ακαδημίας Κρήτης. Ήταν φαίνεται έργο της θείας Πρόνοιας, ως πρώτη γυναίκα της Κρήτης, να διαδεχθείτε και εδώ τον Παντελή Πρεβελάκη, πού τον εκλέξαμε ως Εταίρον της Ακαδημίας μας το 1979, η ανακήρυξή του όμως έγινε, όπως θυμάστε, στις 20. Σεπτεμβρίου 1981. Ήταν ο πρώτος Κρητικός και ο πρώτος λαϊκός, που ελάμβανε αυτό το αξίωμα.

Δεν αμφιβάλουμε καθόλου, ότι συναντώνται και ως προς τούτο τα αισθήματά μας, αφού κατά την επίσημη τούτη ώρα προκρίνατε να μιλήσετε για τη γυναίκα στο έργο του αείμνηστου δασκάλου Παντελή Πρεβελάκη.

(Αποσπάσματα από την προσφώνηση του Αλεξ. Κ. Παπαδερού)

**Ο ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΣ ΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ
Η ΘΕΙΑ ΡΟΥΣΑΚΗ ΩΣ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ**
Ομιλία της Καθηγ. *Μαρίας Λαμπράκη-Πλάκα*

Σεβασμιώτατε, κυρίες και κύριοι

Αγαπητοί συμπατριώτες, Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, υπό την πεφωτισμένη σκέπη και ευλογία του Προέδρου της, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Κισάμου και Σελίνου κ.κ. Ειρηναίου και υπό την εμπνευσμένη και δημιουργική διεύθυνση του φίλου κ. Αλεξάνδρου Παπαδερού, έχει αναδειχθεί σε φάρο της χριστιανοσύνης και του κόσμου. Παρακολουθώ χρόνια τώρα τις δραστη-

ριότητες, την πνευματική ακτινοβολία, το ελεύθερο βήμα ιδεών, το φιλάνθρωπο και θεάρεστο έργο, τη στοργή για τους νέους όλου του κόσμου, το κήρυγμα της αγάπης, της αδελφότητας και της ειρήνης που καλλιεργείτε σ' αυτό τον μικρό παράδεισο που έχετε δημιουργήσει. Και αισθάνομαι βαθιά ευγνωμοσύνη για την τιμή που μου κάνετε να με συναριθμήσετε με τους εκλεκτούς Εταίρους της Ακαδημίας. Την τιμή αυτή την αισθάνομαι πολλαπλάσια γιατί μου αποδίδεται στο γενέθλιο νησί μου, την Κρήτη. Ο δάσκαλός μου, ο Παντελής Πρεβελάκης, έγραφε: «Η δόξα που προέρχεται από μακρινό πλήθος αγνώστων ανθρώπων μοιάζει με τη λάμψη της σεληνής, που φωτίζει αλλά δεν ζεσταίνει. Κείνο που καθέννας λαχταρά είναι ν' ακουστεί το πρωτείο του από τους συγγενείς και τους φίλους του. Αυτή είναι η φυσική μορφή της δόξας».

Ο δάσκαλός μου τιμήθηκε επάξια από τον τόπο όπου είδε το φώς του κόσμου και που δεν ήταν μια οποιαδήποτε πατρίδα παρά η Κρήτη. Μια από τις τιμές που δέχτηκε ήταν και η ανακήρυξη του σε Εταίρο της Ορθόδοξης Ακαδημίας το 1981. Δίκαια λοιπόν, και για πολλούς λόγους που μαντεύετε, διάλεξα σήμερα ως θέμα της ομιλίας μου να αποτίσω φόρο τιμής σ' έναν κρητικό συγγραφέα που φώτισε με τον ήλιο της δημιουργίας του την Κάτω και την Απάνω Κρήτη, των ηρώων και των μαρτύρων.

«Το μισό μου έργο, έχει δηλώσει ο Πρεβελάκης, ανήκει στον τόπο μου, το άλλο μισό στον αιώνα μου». Η αντιπαράθεση του αρχαϊκού και στέρεου κόσμου της Κρήτης με το σοφιστεμένο και διαβρωμένο πνεύμα της Δύσης έμελε να γίνει ο άξονας του στοχασμού και της δημιουργίας του. Ο λαϊκός πολιτισμός που είχε γνωρίσει στα παιδικά του χρόνια είχε διαμορφωθεί από τη χριστιανική παράδοση, τα σεβάσματα ήθη και τους απελευθερωτικούς αγώνες του νησιού και δεν είχε πάψει να προτείνει μιαν απαρασάλευτη τάξη αξιών. Αντίθετα, ο δυτικός πολιτισμός αμφισβήτησε τις παραδοσιακές αξίες και οδήγησε το άτομο στη μοναξιά και στο αδιέξοδο της υπαρξιακής αγωνίας.

Σ' αυτή τη διφυή και αντινομική βίωση των δυο πολιτισμών ριζώνει το έργο του Παντελή Πρεβελάκη. Ο νέος που είχε μνηθεί στην ομορφιά της φύσης και των πλασμάτων της, στην αρμονική τάξη του κόσμου και στις ακατάλυτες αξίες της χριστιανικής ηθικής από μια αγράμματη κρητικιά, τη θεία Ρουσάκη, ο πολίτης του Ρεθύμνου, μιας ιδανικής αρμονικής πολιτείας, όπως θα την περιγράψει στο Χρονικό μιας πολιτείας, φιλοδοξεί να υψώσει ένα ξόρκι στο μηδενισμό της Δύσης. Το ξόρκι αυτό θα το ονομάσει «Άγαλμα». Είναι το άγαλμα που όφειλε να υψωθεί και να κρύψει το αποτρόπαιο πρόσωπο της Μέδουσας που πετρώνει όποιον το αντικρίζει. Άγαλμα ονόμασε ο Παντελής Πρεβελάκης το έργο. Και το έργο που μπορούσε να διαθέτει αυτή τη δύναμη όφειλε να στηριχθεί στον εδραίο πολιτισμό που τον είχε διαπλάσει και τον είχε εφοδιάσει με αντισώματα, ικανά να αντιμετωπίσουν τις σειρήνες του

«ξένου χρόνου», όπως ονόμαζε συμβολικά την «αρρώστια του αιώνα».

Η αρρώστια του αιώνα, η κατάλυση των ηθικών αξιών, έχει τις ρίζες της στην απιστία, στον «θάνατο του Θεού» που είχε διαγνώσει ο Νίτσε. «Όταν εκλείψει ο φόβος του Θεού, κάθε αναστολή καταλύεται μέσα στον άνθρωπο. Ο τρομοκράτης, ο μηδενιστής, ο εμπρηστής εκκολάπτονται μέσα στο μεταφυσικό κενό», προφήτευε ο Παντελής Πρεβελάκης. Και προσέθετε: «...έπειτα από δυο παγκόσμιους πολέμους και υπό την απειλή ενός τρίτου, ο απορραφισμένος άνθρωπος παραδέρνει σε έρημο κόσμο». «Πολλοί νεωτεριστές καταφάσκουν αυτάρεσκα το χάος. Οι συγγραφείς που αποβλέπουν ακόμα στις παλαιές παιδευτικές αξίες διασύρονται ως οπισθοδρομικοί, αν όχι ως υποκριτές».

Η σιωπή που περιβάλλει και συγκαλύπτει το έργο του δασκάλου μου σήμερα προσδίδει σ' αυτή τη διαπίστωση το νόημα μιας πικρής προφητείας. Αλλά ο συγγραφέας του Κρητικού δεν συγκατάνευσε να προσχωρήσει σε συρμούς για να κολακέψει τη συντεχνία της νεωτερικής κριτικής: «Ως Κρητικός, κυριεύομαι συχνά από πείσμα να εξουσιάσω την αναρχία του αιώνα μου» δηλώνει στη συνέντευξή του στον Άγγλο φιλόλογο Πήτερ Μάκριτζ το 1972 και προσθέτει: «Δεν καταφάσκω το χάος, δεν έχω εγκαταλείψει κάθε ελπίδα». Η σύγχρονη λογοτεχνία, η σύγχρονη τέχνη, καλλιεργούν τον **σολιψισμό**, την απομόνωση, τον μονόλογο, που μεταβάλλουν τον δημιουργό σε αποσυνάγωγο και επαναστάτη. Ο Πρεβελάκης επέλεξε συνειδητά ένα άλλο ρόλο, που τον αισθάνθηκε ως επιτακτικό προορισμό: να γίνει **παιδαγωγός του λαού**, «η φωνή του λαού». Γιατί η «ψυχή του λαού δεν χωράει στη μονομερή εμπειρία του ατόμου». «Ο λαός είναι πολυκέφαλος, προσθέτει, περιλαμβάνει περισσότερους γερούς παρά αρρώστους». Αυτό το χρέος είναι το πολικό άστρο που καθοδηγεί την πολυδύναμη συγγραφική δημιουργία του Πρεβελάκη.

Τα κρητικά του έργα, τόσο αυτά που αναφέρονται στους ηρωικούς αγώνες των συμπατριωτών του για να κερδίσουν την περιπόθητη ελευθερία και την ένωση με την μητέρα Ελλάδα (*Κρητικός, Παντέρμη Κρήτη, Ηφαιστείο* και το κύκνειο άσμα του *Ο νέος Ερωτόκριτος*), όσο και κείμενα που εμπνέονται από τη ζωή των απλών ανθρώπων του νησιού (*Το χρονικό μιας πολιτείας, Ο ήλιος του θανάτου, Ο άγγελος στο πηγάδι*) φωτίζουν έναν κόσμο που υποστηρίζεται από μια ακατάλυτη πίστη και από μια μακρά παράδοση λαϊκού, που καθιστά άξιο τον απλό άνθρωπο «να ξεχωρίσει το δίκαιο από το άδικο, το σεμνό από το απρεπές, το όμορφο από το άσχημο».

Μια αγράμματη κρητικιά χωριάτισσα, η θεία Ρουσάκη, θα ενσαρκώσει αυτές τις αξίες στον *ήλιο του θανάτου*. Μ' αυτές θα αναθρέψει και θα γαλουχήσει τον ορφανό ανιψιό της, τον Γιωργάκη, που ταυτίζεται ως ένα βαθμό με τον συγγραφέα. Ας μιλήσουμε όμως για το μυθιστόρημα και το θέμα του. Ο εύγλωττος τίτλος, ο *Ήλιος του θανάτου*, ξαφιάζει με την εγγενή του αντίφαση. Πώς μπορεί ο σκοτεινός θάνατος να συνδυάζεται με τον φωτοδότη ήλιο, που είναι συνώνυμος με την ζωή; Ο Παντελής Πρεβελάκης δίνει απάντηση σ' αυτή την απορία πολλές φορές μέσα στα γραπτά του. Στη μακρά μελέτη που αφιέρωσε στον ομότεχνό του Γιάννη Ρίτσο ανατρέχει σ' ένα συγγραφέα που τιμούσε ιδιαίτερα, τον Thomas Mann, που και κείνος υπηρέτησε το είδος του παιδαγωγικού μυθιστορημάτος για να λύσει αυτό το αίνιγμα: «Πού οδηγεί ο θάνατος; Το θέμα του παιδαγωγικού μυθιστορημάτος θα μπορούσε να είναι, να δείξεις ότι η εμπειρία του θανάτου είναι σε τελευταία ανάλυση εμπειρία της ζωής και το μέσο για να γίνει κανείς άνθρωπος». «Την τελική γνώση την υπαγορεύει το μυστήριο του θανάτου», συμπεραινει. Είναι το σωκρατικό μέγιστον μάθημα. Το μέγιστο που ο θνητός μπορεί να αποσπάσει από τη μόνη βεβαιότητα που είναι ο θάνατος «είναι ένα κέντρισμα για να ζη-

σει πληρέστερα μέσα στα όρια της προσωρινότητας», επισημαίνει στο ίδιο μελέτημα.

Ο μελέτητος Γιωργάκης ζει κάτω από την απειλή να πεθάνει από το άδικο βόλι ως εξιλαστήριο θύμα μιας βεντέτας, του παράλογου εθίμου που επιβιώνει ακόμη στο νησί μας. Η θειά Ρουσάκη μεταβάλλει αυτή την απειλή σε πηγή λαϊκής φιλοσοφικής ενατένισης της ζωής. Να μη φοβάσαι το θάνατο συμβουλεύει τον προστατευόμενό της. «Όσο τον νιώθουμε αποπάνω μας, ξέρουμε τί έχει αξία στη ζωή και τί είναι για πέταμα. Βαστάει μια λαμπάδα και μας φέγγει». «Μα εσύ μου είπες», αντιλέγει ο νεαρός Γιωργάκης, «πως έρχεται με το δρεπάνι του. Έτσι έρχεται όταν είναι να θερίσει. Ως την ώρα εκείνη, λάμπει σαν τον ήλιο». Και σε μιαν άλλη ευκαιρία ο συγγραφέας βάζει στα χείλη του αγαθού αγράμματος λευίτη, του παπα Γιάννη, τούτα τα αποκαλυπτικά λόγια: «Είχα τα χρόνια σου ατός μου, όταν είδα τους δικούς μου να γίνονται λαμπάδες στο Αρκάδι. Ο θάνατός τους όμως με φώτισε σαν ήλιος. Δεν μπορούσα πια να ζήσω στα κοσμικά και γίνηκα παπάς».

Με τη θυσία της, όταν η θειά Ρουσάκη βάζει το στήθος της μπροστά για να δεχτεί το άδικο βόλι του γδικιωμού, για να γλιτώσει το νεαρό Γιωργάκη, ξαναρίχνει άπλετο φως και δικαιώνει τον τίτλο του μυθιστορημάτος.

Ας δούμε όμως ποιες άλλες παιδευτικές αξίες αναπτύσσει μέσα από το ζωντανό πρότυπο της θειάς Ρουσάκη ο συγγραφέας. Πρώτα απ' όλα τον ύμνο στη λαϊκή γλώσσα. Η γλώσσα για τον Πρεβελάκη είναι το «έθιμο των εθίμων», σύμφωνα με τον ορισμό του Τερτσέτη, μαθητή του εθνικού μας ποιητή Διονυσίου Σολωμού. «Ο δημοτικισμός, γράφει στο βιβλίο που αφιέρωσε στον Ρίτσο, υπήρξε για τη γενιά μας ένα κάλεσμα παλιγγενεσίας και η πρώτη της ομολογία πίστωσης μετά το βάπτισμα». «Ο λαός δεν αυθαδίασε ποτέ να αγγίξει (τη γλώσσα) στη σεπτή ακεραιότητά της. Όσο η ζωτικότητά του αυξάνει, τόσο πλουτίζει το λεξιλόγιό του, για να καλύψει την απεριόριστη ποικιλία των αισθητών». Ο Πρεβελάκης υιοθετεί και πάλι το παράγγελμα του Σολωμού: «Υποτάξου πρώτα στη γλώσσα του λαού, κι αν είσαι ικανός κυριέψι».

Η θειά Ρουσάκη αποκαλύπτει στον Γιωργάκη τον απέραντο κόσμο των ορατών και των αοράτων μέσα απ' αυτό που ο συγγραφέας ονομάζει ονοματοθεσία των αισθητών. «Γιατί έξω από τη γλώσσα δεν υπάρχει σκέψη, δεν υπάρχει νοητή πραγματικότητα... Ένας λαός που τον αποσπούν από τη γλώσσα του, παρατηρεί ο Πρεβελάκης, οδηγείται αναπόφευκτα στην υποδούλωση». Και προτείνει ως παράδειγμα την ξύλινη και εξωφρενική γλώσσα των δικτατόρων της πρόσφατης εφτάχρονης τυραννίας. Η θειά Ρουσάκη είναι μια αστείρευτη πηγή λαϊκής σοφίας, μια δροσερή πηγή που αναβλύζει ονόματα όχι αφηρημένα, αλλά ονόματα που αντιστοιχούν σε πράγματα. «Όνομα και πράγμα» είναι για τον συγγραφέα ο πιο εύστοχος ορισμός της λειτουργίας της γλώσσας. «Κάθε πράγμα έχει ένα όνομα. Αν σκύψεις και του το ψιθυρίσεις, ανοίγει σαν λουλούδι». «Η γλώσσα είναι η πιο σεβάσμια θεά. Είναι η Αγία Ανάστασι! Χωρίς τη γλώσσα, η πλάση θ' απόμνε βουβή». Ο συγγραφέας ειρωνεύεται τους αστούς που δεν ξέρουν να ξεχωρίσουν και να ονοματίσουν τα δέντρα, τα φυτά, τα άσπρα, τα πουλιά, τους ήχους, τις μυρωδιές. Οι αστοί είναι «ρηχοφουεμένοι», ανυπόστατοι, σε αντίθεση με τους γνήσιους λαϊκούς ανθρώπους.

Μίλησα για χρώμα, ήχους, μυρωδιές, γεύσεις. Η θειά Ρουσάκη ρουφά τον κόσμο και με τις πέντε της αισθήσεις, γιατί ο πλήρης άνθρωπος, για να χαρεί και να εννοήσει τον κόσμο στην ολότητά του, οφείλει να καλλιεργεί την πλατωνική συγγυμνασία των αισθήσεων: «Ο ποιητής, ως άλλος Αδάμ, νοιώθει μεγάλη ηδονή να ονομάζει τα έμψυχα και τα άψυχα». Η ψυχρωματική ενότητα, η σύμμετρη και αρμονική καλλιέργεια των αισθήσεων και του πνεύματος διακρίνει τον κλασικό συγγραφέα και τον ολοκληρωμένο άνθρωπο που «αποβλέπει στο ολικό μέγεθος της ζωής». Ο Πρεβελάκης θυμίζει το ξακουστό δίστιχο του Κορνάρου στον Ερωτόκριτο:

*«Τα μάτια, ο νους μου και η καρδιά κι' η όρεξη εθελήσα
κι' έσμιξαν και τα τέσσερα όντε σ' εσγουραφίσα»*

Ένα δίστιχο από το Νέο Ερωτόκριτο μοιάζει ν' απηχεί αυτούς τους στίχους:

*«Όσα καρδιά και λογισμός γεννήσαν θα τα βάλω
σε τάξη εδώ, ταιριάζοντας σεμνά το 'να με τ' άλλο»*

Η θειά Ρουσάκη, ως γνήσιος λαϊκός άνθρωπος, αισθάνεται μια βαθιά αλληλεγγύη και συμπάθεια με τον κόσμο που την περιβάλλει. Μεταφράζοντας αυτή τη σχέση με τον κόσμο με σύγχρονους όρους, θα λέγαμε ότι η θειά Ρουσάκη διαισθάνεται ότι όλα τα έμψυχα και άψυχα οφείλουν να ζουν αρμονικά για να διατηρηθεί η παγκόσμια τάξη, η οικολογική ισορροπία. Όταν πάει κάποιος να σκοτώσει ένα σταρομέρμηγκα, τον αποπαίρνει: «Μην τον σκοτώνεις καημένο! Η ζωή είναι γλυκιά». Όταν όμως μια σαύρα τρέφεται από μυγάκια παρατηρεί: «Ο Θεός το θέλησε έτσι». Μ' ένα ανθρωπομορφικό αίσθημα ερμηνεύει όλη τη δημιουργία: «Η γης ήτανε για κείνην πλάσμα ζωντανό: κρύωνε, πυρωνόταν, θρασομανούσε να σπαρθεί, κοιλοπονούσε... Ο ξεμάχος έτρεχε κάθε τόσο να την συντρέξει...»

«Ο κόσμος ήτανε κομμένος στο μπόι του ανθρώπου: άλλα πλάσματα είχαν ν' ανέβουν να φτάσουνε τον άνθρωπο κι άλλα να κατέβουν». Τον κόσμο πάλι τον μετρούσε με το κορμί της, δίνοντας σάρκα στο αξίωμα του Πρωταγόρα: «Μέτρον πάντων χρημάτων άνθρωπος»: «η φούχτα, η σπιθαμή, το μπράτσο, το αγκωνόχερο, η οργιά, η δρασκελιά, οι χτύποι της καρδιάς, η ζέστα του κορμιού, το βάρος του, το μάκρος που κόβει το ματι ή φτάνει η φωνή ήτανε τα μέτρα και τα ζύγια» της θειάς Ρουσάκη και τη φιλιώναν με τον κόσμο. Η συμπόνια που ξεχύνεται από την αγαθή καρδιά της αγκαλιάζει όλον τον κόσμο, από την ελιά που πρέπει να τη ραβδίξεις χωρίς να την πονάς, ως την ετοιμόγεννη λαγωνίκα που της έριξαν πίσω της τα άγρια σκυλιά να την σπαράξουν γιατί έκλεβε τον τραχανά και ως τον Βούλγαρο αιχμάλωτο που είχε «υιοθετήσει» και τον έτρεφε γιατί ήτανε σε ξένο τόπο. Η αγία φτώχεια της είναι γενναιοδωρη, γιατί τον πλούτο τον αντλεί από την ψυχή της.

Η θειά Ρουσάκη είναι μεγαλόκαρδη και τον εχθρό της ακόμη τον συγχωρεί, εφαρμόζοντας το χριστιανικό δίδαγμα «με πέτρα σε βαρούμε, εσύ βάρα με ψωμί». Οι μόνοι που δεν συγχωρεί είναι οι πολεμοκάπηλοι: «Δίκιο, μορφοφία, δίψα της αλήθειας είναι πράγματα ανυπόστατα για το θεριό». Όταν μαθαίνει πως ο γιος της ο Λευτέρης μαρτύρησε στο μέτωπο και πως οι εχθροί του χύσαν τα μάτια του, ύστερα από το πρώτο ξέσπασμα, «το φως είναι που με τρελαίνει, το φως, το φως, γιατί εκείνου του χύσαν τα ματάκια του!». Επαναστατεί: «θα ξεσηκώσω τις μανάδες που χάσαν τα παιδιά τους στη φωτιά και στα βασανιστήρια, θα κάμουμε γύρω στους Μεγάλους του κόσμου μιαν αλυσίδα, και θα καούμε ζωντανές».

Η θειά Ρουσάκη θα μιήσει το νεαρό Γιωργάκη στα μυστήρια του κόσμου, στην μορφοφία, στον έρωτα, στο θάνατο, στην γενναιότητα να δεχόμαστε το άφευκτο, στην παρηγορία και την αιωνιότητα της μνήμης, που είναι μια εγκόσμια αθανασία. Και τέλος θα σφραγίσει τη μαθητεία με την αυτοθυσία της, με τον ήλιο του δικού της θανάτου: θα προτάξει τα στήθη της για να δεχτεί το βόλι της εκδίκησης, πληρώνοντας έτσι το χρέος στο παράλογο έθιμο της βεντέτας και χαρίζοντας σ' ένα νέο βλαστάρι τη ζωή, όπως επέβαλε το χριστιανικό της ήθος και η κοσμική τάξη. «Κάλλιο που με σκοτώσαν άδικα παρά δίκαια. Ο θάνατός μου να σε φωτίζει! Ας είναι ο ήλιος σου παντοτινός» είναι ο ύστατος αποχαιρετισμός και η υποθήκη της στο νέο που αξιώθηκε να λάβει τη θεία μετάληψη της ζωής από τα χέρια μιας τέτοιας δασκάλας.

Ο Henry Miller θα γράψει στον πρόλογο της αγγλικής έκδοσης του 'Ηλιου του θανάτου: «Για μένα ο μεγαλύτερος έπαινος που μπορώ να απονείμω στο βιβλίο είναι να πω ότι μέσα σ' αυτό βρήκα τη Μάνα. Αν σ' αυτό τον κόσμο μπορούσαμε όλοι να βρούμε τέτοιες μανάδες, τέτοιους δασκάλους ζωής σαν τη θειά Ρουσάκη, τί άλλο θα μπορούσαμε να ζητήσουμε, ποια μεγαλύτερη ευλογία; Μέσα απ' αυτή την αθώα ψυχή, ο συγγραφέας μας αποκαλύπτει την αληθινή φύση της σοφίας, την αληθινή παιδαγωγική μέθοδο, τα αληθινά μέσα να εμπνεύσεις πίστη και αγάπη ζωής».

Ο Γεν. Διευθυντής έλαβε μέρος μεταξύ άλλων:

Ιανουάριος

- 12. Τελετή κοπής της Αγιοβασιλόπιτας της Ενορίας Πλατάνου.
- 31. Ημερίδα του Συνδέσμου Φιλολόγων Ν. Χανίων με θέμα «Η Λογοτεχνία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση».

Φεβρουάριος

- 7. Εκδήλωση για τη Μάχη στον Πύργο Βουκολίων.
- Κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας στο ΤΕΙ Κρήτης, Τμήμα Χανίων.
- 15. Συμμετοχή στο πάνδημο συλλαλητήριο στα Χανιά υπέρ της ειρήνης (πρβλ. πρώτη σελίδα).
- 19. Ανέπτυξε το θέμα «Εμπειρίες από το έργο της Ορθόδοξου Ακαδημίας» σε συνέδριο που οργάνωσε στο Ηράκλειο το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης. Το συνέδριο παρακολούθησαν στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης από διάφορες περιοχές της χώρας.
- 26.-28. Συνεδρία του Προεδρείου του Συμβουλίου Εθνοπαϊκών Εκκλησιών (ΚΕΚ) στην Αθήνα υπό την προεδρία του Σεβασμ. Μητροπολίτου Ελβετίας *Ιερεμία*.

Μάρτιος

- 2. Εκδήλωση στο Θέρισσο για την επέτειο της επανάστασης του 1905.
- 18.-19. Μέλος της Αντιπροσωπείας του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο Διορθόδοξο Συνέδριο επί του σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που συγκλήθηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο ύστερα από πρόταση της Ι. Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης και πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο υπό την προεδρία του Σεβασμ. Μητροπολίτου Φιλαδέλφειας *Μελίτωνος*. Στο συνέδριο, που οργανώθηκε με τη φροντίδα του Γραφείου της Ορθόδοξου Εκκλησίας παρά τη Ευρωπαϊκή Ένωση στις Βρυξέλλες (το οποίο διευθύνει ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Γαλλίας *Εμμανουήλ*) έλαβαν μέρος εκπρόσωποι των Ορθόδοξων Αυτοκεφάλων και Αυτονόμων Εκκλησιών της Ευρώπης, ο Σεβασμ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης *Τιμόθεος* και οι Ιεράρχες του νησιού μας, ο Υπουργός Πολιτισμού *Ε. Βενιζέλος*, ειδικοί επιστήμονες κ.ά. Ο *Α. Παπαδερός*, ως μέλος της Επιτροπής Συντάξεως των Πορισμάτων, παρουσίασε αυτά στην Ολομέλεια, η οποία και τα ενέκρινε.
- 23. Συγκέντρωση διαμαρτυρίας μετά την απόφαση για κατάργηση της Α΄ Μοίρας Αλεξιπρωτιστών (Μάλεμε).
- 29. Στο Ωδείο Χανίων τελετή απονομής βραβείων σε μαθητές, που είχαν λάβει μέρος σε διαγωνισμό του Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ».

6.2 Ο Προϊστάμενος της Διοικητικής και Οικονομικής Υπηρεσίας της ΟΑΚ *Ενάγγ. Καστρονάκης* παραβρέθηκε στην εκδήλωση που έγινε στο Κολυμπάρι με την ευκαιρία της ιστορικής επετείου της αποβίβασης του εθελοντικού ελληνικού σώματος με Διοικητή τον Συντ/χη Τιμολέοντα Βάσσο (1897). Το στεφάνι της ΟΑΚ κατέθεσε ο Πρόεδρος αυτής Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίος*.

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΟΥ ΙΦΥΟΟΝ ΣΤΗΝ ΟΑΚ

17.-23. Ο Γεν. Διευθυντής *Αλέξ. Παπαδερός* ταξίδεψε με τη σύζυγό του Άννα στη Μόσχα (17 - 22 Ιανουαρίου), προκειμένου να παραλάβει το Βραβείο που απονεμήθηκε στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης από το Διεθνές Ίδρυμα για την Ενότητα των Ορθόδοξων Χριστιανικών Εθνών (International Foundation for the Unity of Orthodox Christian Nations - IFUOCN). Η τελετή έγινε με κάθε επισημότητα το απόγευμα της Τρίτης, 21. Ιανουαρίου σε σύναξη 1.500 και πλέον προσκεκλημένων στην αίθουσα των Συνοδικών Διασκέψεων του περιλάμπρου Καθεδρικού Ναού του Σωτήρος Χριστού, ο οποίος είχε κατεδαφισθεί από τον Στάλιν και ανοικοδομήθηκε και πάλι τα τελευταία χρόνια. Το ως άνω Διεθνές Ίδρυμα τελεί υπό την αιγίδα του Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας και πάσης Ρωσίας *Αλεξίου Β΄*. Πρόεδρος του Ιδρύματος είναι ο *Βαλέριος Αλεξέεφ*, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Λομονόσοφ της Μόσχας. Το Βραβείο του έτους 2002 (που συνοδεύεται από ποσόν 20.000 \$) απονεμήθηκε στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης «για την εξαιρετική δράση της υπέρ της ενδυναμώσεως της ενότητος των Ορθόδοξων Χριστιανικών Εθνών». Το Βραβείο επέδωσε ο Πατριάρχης, ο οποίος είναι Εταίρος της ΟΑΚ, έχει έλθει τρεις φορές στην Ακαδημία και εξέφρασε με πολύ συγκινητικά λόγια την αγάπη του προς τό Ίδρυμά μας, τον Πρόεδρό του Σεβασμ. Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίον* και την Κρήτη.

Ο νεόδημος ναός του Σωτήρος Χριστού.

Το ίδιο Βραβείο έλαβαν επίσης ο Πατριάρχης Αντιοχείας, ο Πρόεδρος της Βουλγαρίας, ο Πρόεδρος της Βουλής (State Duma) της Ρωσίας, και ένας Εσθονός επιχειρηματίας.

Η Ορθόδοξο Ακαδημία είναι το πρώτο Ίδρυμα, που λαμβάνει αυτή την υψηλή διάκριση. Το γεγονός αυτό εχαιρέτησαν ως ιδιαίτερα τιμητικό για την Ελλάδα τόσο ο Πρέσβης της χώρας μας στη Μόσχα *Δημήτριος Παρασκευόπουλος*, όσον και ο Γεν. Πρόξενος *Αλέξανδρος Κατράνης*, οι οποίοι επέδειξαν ενεργό ενδιαφέρον, διευκόλυναν παντοιοτρόπως τον *Αλέξ. Παπαδερό* και τη σύζυγό του και οργάνωσαν τιμητική δεξίωση, στην οποία προσήλθαν διακεκριμένα μέλη της ρωσικής κοινωνίας, ιδίως από τον εκκλησιαστικό, τον ακαδημαϊκό και τον πολιτικό χώρο.

Ο *Αλέξ. Παπαδερός* διερμήνευσε τις ευχαριστίες του Προέδρου της Ακαδημίας Σεβασμ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίου*, των μελών του Διοικ. Συμβουλίου και των συνεργατών της ΟΑΚ.

Για την παραπάνω βράβευσή του Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος σε σεπτόν Γράμμα Αυτού λέγει: «*Όθεν, προαγόμεθα ίνα διά τών μετά χείρας συγχαρητηρίων Πατριαρχικών ήμών Γραμμάτων έκφράσωμεν τή ύμετέρα Έντιμολογίότητι καί τοίς συνεργάταις υμών τά από του Ίερού ήμών Κέντρου καί από τής ήμετέρας Μετριότητος θερμά καί έγκάρδια συγχαρητήρια επί τή τοιουτοτρόπως έπαξια άναγνωρίσει τής προσφοράς τής Ακαδημίας ήμών*».

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Δρος 'Αλεξάνδρου Κ. Παπαδερου κατά την τελετή στη Μόσχα (21. Ιανουαρίου 2003)

Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας και πάσης Ρωσίας κύριε 'Αλέξιε, 'Ελλογιμώτατε Καθηγητά κ. Valery Alexeev!

Υπό την σκέπη του ιερού τούτου ναού του Σωτήρος, πού είναι ένα από τα σύγχρονα θαύματα στη ζωή της 'Ορθοδοξίας, χαίρομεθα να όμολογούμε μαζί σας:

**«Δόξα εν ύψιστοις Θεώ
και επί γής ειρήνη,
έν ανθρώποις εύδοκία»!**

Εξ όνόματος του Προέδρου της 'Ορθοδόξου 'Ακαδημίας Κρήτης Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου κυρίου Ειρηναίου, των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των συνεργατών μου, αλλά και προσωπικώς. Σας εκφράζω θερμές εύχαριστίες για τή μεγάλη τιμή, να συμπεριλάβετε τό ίδρυμά μας μεταξύ των τιμωμένων για τό έτος 2002.

Σεβασμία Σύναξη!

Γνωρίζουμε τά ύψηλά ιδανικά και τό σπουδαίο έργο του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΘΝΩΝ, τό όποιον τελεί υπό τήν αιγίδα του λιαν σεβαστού και σοφού Προκαθημένου της άγιωτάτης 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας της Ρωσίας Μακαριωτάτου Πατριάρχου κυρίου 'Αλεξίου, και κατευθύνεται υπό του ζηλωτού και δραστηρίου Προέδρου του 'Ιδρύματος Καθηγητού κυρίου Valery Alexeev. 'Επομένως εκτιμούμε δεόντως τό μέγεθος της τιμής πού γίνεται προς τό ίδρυμά μας, προς τήν 'Εκκλησία και τόν λαόν της Κρήτης και γενικότερα της 'Ελλάδος. 'Η 'Ορθόδοξος 'Ακαδημία Κρήτης, ή όποια τελεί υπό τήν πνευματική προστασία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου, σήμερα του κυρίου Βαρθολομαίου, διακονεί ένσυνειδήτως τήν ενότητα της 'Ορθοδοξίας κατά τό μέτρον της δωρεάς του Χριστού ('Εφεσ. 4, 7) και εργάζεται υπέρ της Οικουμένης, υπέρ της ειρήνης και της καταλλαγής των λαών.

Πέραν της θείας συναρωγής έχομε προς τούτο τή συναντίληψη των φίλων του 'Ιδρύματος, ιδίως δέ της Συνάξεως των 'Εταίρων της 'Ορθοδόξου 'Ακαδημίας, εις τούς όποιους έχομε τήν τιμή νά συγκαταλέγονται και άμφότεροι οι παρόντες Μακαριώτατοι Πατριάρχες 'Αντιοχείας κύριος 'Ιγνάτιος και Μόσχας κύριος 'Αλέξιος.

Πειοίθησή μας είναι, ότι στην κοινή όρθόδοξο πίστη και κληρονομία μας έχει τό άσφαλές θεμέλιόν της ή πνευματική ενότητα των 'Ορθοδόξων λαών, μεταξύ των όποιων και του φίλου όμόρου της 'Ελλάδος βουλγαρικού λαού, τόν όποιον εκπροσω

Πένθη

Εκφράζουμε και από τη θέση αυτή τα συλλυπητήριά μας προς τους οικείους των *Χρήστον Γαλανάκη*, Δικαστικού υπαλλήλου, αδελφού του Σεβασμ. Προέδρου της ΟΑΚ (+ 30 Ιανουαρίου) και *Σπ. Βουτετάκη*, Θεολόγου (8. Μαρτίου) και ευχόμεθα να προσλάβει ο Θεός την ψυχή τους στο φως του ελέους Του.

Μέλη του προσωπικού της ΟΑΚ μαζεύουν τις ελιές του Ιδρύματος.

πείτε, 'Εξοχώτατε κύριε Πρόεδρε της Βουλγαρίας. Πρότυπο και στήριγμα της ενότητάς μας είναι ό έν Τριάδι προσκυνούμενος 'Άγιος Θεός. Σκέπη μας ή άειπάρθετος Θεοτόκος Μαρία. Όδηγοί μας οι 'Απόστολοι του Χριστού και οι 'Άγιοι της 'Εκκλησίας μας. Σκεφθήκαμε λοιπόν, νά εκφράσουμε τήν πεποίθησή μας αυτή μέ μία πρωτότυπη εικονογραφική σύνθεση, πού ιστορήθηκε στό 'Αγιογραφείον της 'Ορθοδόξου 'Ακαδημίας Κρήτης.

Στήν εικόνα αυτή όλοι οι όρθόδοξοι λαοί μπορούν νά αναγνωρίσουν ιερά πρόσωπα, μέ τά όποια συνδέονται ιστορικώς και τά όποια εύλαβούνται ιδιαίτέρως. Έχοντας στό μέσον αυτών τήν 'Αγία Τριάδα, περικυκλούντα τόν Τίμιο Σταυρό και λαμπρυνόμενα από τό φώς της 'Αναστάσεως του Κυρίου, ύποδεικνύουν σέ όλους μας τόν τρόπο διατηρήσεως και τονώσεως της ενότητάς μας.

Παρακαλούμε νά δεχθήτε τήν εικόνα ως αντίδωρον της δικής σας μεγάλης δωρεάς, ως σύνδεσμον αγάπης και ως ύπόσχεση συνεργασίας στόν κοινό μας άγώνα.

Σας εύχαριστώ από βάθους καρδιάς!

Στήν εικόνα ιστορούνται από κάτω προς τα άνω οι:

Απ. Πέτρος (Αντιόχεια), Απ. Παύλος (Ελλάδα - Ιλλυρικόν / Αλβανία), Απ. Ανδρέας (Οικ. Πατριαρχείο, Ρουμανία), Αγ. Μάρκος (Αλεξάνδρεια), Απ. Ιάκωβος (Ιεροσόλυμα), Απ. Βαρνάβας (Κύπρος), Αγ. Σέργιος - Αγ. Γερμανός (Φιλανδία), Αγ. Πλάτων (Εσθονία), Αγ. Ονούφριος (Πολωνία), Αγ. Όλγα - Αγ. Βλαδίμηρος (Ρωσία), Αγ. Μεθόδιος - Αγ. Κύριλλος (Βουλγαρία, Τσεχία - Σλοβακία), Αγ. Νίνα (Γεωργία), Αγ. Σάββας (Σερβία).

Με την τραγωδία του Ιράκ ολόκληρη η ανθρωπότητα

«επικράνθη, και γάρ ενεπαίχθη».

Ας είναι για άλλη μια φορά παραμυθία η

ΑΝΑΣΤΑΣΗ!

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαίο περιοδικό
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

73006 Κολυμπάρι-Χανιά

Τηλ.: 2824022245 - Fax: 2824022060

E-mail: oac@otenet.gr

www.oac.gr

ISSN 1105-7017

Εκδότης - Δ/ντής Συντάξεως:
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΕΡΟΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείν: ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΣΑΚΗΣ Ο.Ε.
Χανιά - Τηλ.: 2821092482

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού € 5 - Εξωτερικού € 25

Εμβάσματα: ΑΤΕ-Χανιά, Λογαρ. 37704003260-96

Τιμή τεύχους € 1,5

Γίνονται δεκτές προαιρετικές εισφορές

Για τα μη ενυπόγραφα κείμενα
την ευθύνη έχει ο Διευθυντής Συντάξεως

Παρακαλούμε τους φίλους αναγνώστες να μη λησμονούν, ότι το περιοδικό στηρίζεται στην αγάπη και τη συνδρομή τους. Ευχαριστούμε όσους είχαν πρόσφατα την ευαισθησία, να προσφέρουν ποσά άνωτερα της συνδρομής.